

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 240

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 116.

INSERTIUNILE

se primesc în administrație.

Mulțămite publice și Lo-
deschis costă șirul 20 fl

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

1812—1912

Astăzi vrășmașul de veacuri aleargă dincoace de cetățile Nistrului să sărbătorească! Pământul sfințit, în numele crucii și al dreptății, de pasul oștilor neînvinse, de oblăduiri drepte și de darnicii ctitori ai sfintelor lăcașuri, va fi stropit acum cu vutcă pravoslavnică! Țările vor vui cutremurate de răsbubuitul tunurilor și de salvele fără număr, pe când oastea de strânsură a slujbașilor chemați să săvârșească sila în numele împărăției, va întovărăși cu urletele asurzitoare ale entuziasmului plătit, pomenirea tuturor morților și viilor prin cari nelegiuirea s'a săvârșit și dăinutește încă! Iar atunci când țipetele celor lepădați de neamul lor vor răsuna mai asurzitoare ca să înăbușe strigătul de mustrare al conștiințelor, sufletul apăsătorilor va crește de bucurie că și populația țării a fost câștigată.

Clopotele bisericilor domnești din tainuitele sate vor chema poporul la poruncita rugăciune și pomenire, iar în fața descoperitelor capete pletoase se va spune a cui a fost Moldova! Rânjetul bucuriei pline de cinism și de sfidare va străbate, în sfârșit, până dincoace de malurile Prutului, întetind durerea și scârba cesteilalte...

Ci noi, frații mai mari — și cu mult mai mici odinoară — ai celor de 100 de ani îndoșiți sub jug, mărturisim durerea și jalea noastră adâncă în această zi de tristă pomenire. Noi cei adăpostiiți în aceste plaiuri, de unde cetele celui întâi Bogdan au călcat munții și coborând prin văi au trecut și Prutul, noi n'avem veacuri de glorie, ci numai fulgarări de o clipă. De aceia în sufletele noastre plânge trecutul de glorie și de libertate al Moldovei!

Popor fără steag, închinăm acestei zile flamura cernită a veacurilor noastre triste, dar și răbdarea noastră lungă cu nădejdea care a întărit-o și-o va întări întotdeauna!

De aceia nădăjduim și credem că ziua de 16 mai 1912 va fi o zi de reculegere și de deșteptare pentru cele 2 milioane de moldoveni. Vrășmașul, prin însăș sărbătorirea zilei de îngenunchere le amintește că au fost liberi odată, că a lor a fost odată țara; iar celor astăzi liberi datoria le poruncește să-i învețe cine a fost **poporul, cine suntem!** Din orgia pe care o săvârșește astăzi în Basarabia armata oficială de apăsare și despoiere a autocratismului moscovit, în amintirea zilei de strigătoare nedreptate, din sărbătorirea nelegiuirii negre, împreună cu plânsul clopotelor vechilor altare, să răsară, deșteptarea și credința în viitorul cel drept!

Glasul răgușit al cronicarilor răsună din depărtări mult mai adânci decât anul atentatului, iar trecutul de arme trăiește viu în sufletele celor liberi de astăzi. Să prindem vorbele lor sfinte, să însemnăm faptele veacurilor de mărire prin care poporul român și-a câștigat dreptul la viață și să le trimitem spre mântuirea celor ce-au îndurat un veac de asuprire și de întunec. Ele vor încolți, vor rodi mai întâi în sufletele cari ard înăbușit de durerea zilei acesteia și pe urmă în sufletele redeșteptaților de mâine. Din cenușa trecutului, risipită de mâni sacrilege și de horde lipsite de pietate, va răsări soarele înviorător al dimineții pentru neamul nostru acolo!

Noi cei de aici, pe cari vrășmașul nu ne asuprește mai mult fiindcă nu poate, să sărbăm ziua de jale a Moldovei și a întregului neam românesc printr'o măreață protestare împotriva celor ce-au pornit năvală sălbatecă în altarele noastre — La Alba-Iulia, reședința celui ce, pentru o scurtă vreme, stăpânise și cetățile de pe malul Nistrului!

Ci, în cernita flamură ce amenință să fluture și deasupra bisericei noastre, în cernita flamură care mărturisește jalea pentru frații încătușați, lacrămile noastre aprind pe rând și **roșul și galbenul și albastrul!** La umbra lor răsar din negura măritelor și mult îndepărtatelor vremi, șirurile nebiruitelor cete de arcași ce înaintează spre cetățile Dunării spre ale Nistrului ori ale Sucevii!

Ostașii României să plece azi steagurile lor cernite spre mormântul de o sută de ani deschis fraților noștri și noi devize să înscrie pe cutele înfrățitelor culori.

Noi le trimitem astăzi mângăierile noastre dar și strigetul nostru de răsvrătire!

Discursul marelui Aug. Bunca,

rostit la adunarea generală a societății pentru fond de teatru, la Alba-Iulia

Am venit să ne dăm tributul nostru în acest oraș, care trebuie să fie pentru fiecare român un loc sfânt. E mai mult ca falnică cetate de odinioară, Sarmisgetuza căci aici a fost leagănul neamului românesc de astăzi. Aici s'au plămădit cele dintâi condiții de viață ale strămoșilor noștri; aici a fost centrul vieții românilor, veniți să întemeieze temuta lor stăpânire în acest colț de rain; aici se concentrau toate drumurile Daciei, ca să pornească tot de aici în largul ținuturilor mămoase ale Ardealului; pe aici s'au scurs cele mai frumoase vremuri pentru neamul nostru și s'au descărcat și vijeliile grele ce au căzut asupra noastră. Vitalitatea poporului românesc a cucerit acest loc din mâinile slavilor și l'a păstrat și față cu alte neamuri. Aici a fost centrul bisericesc al românilor; aici a fost cea mai strălucită biserică românească; aici a fost reședința gloriosului voevod Mihai Viteazul; de aici a stăpânit el toată întinderea Ardealului; aici cele dintâi școli românești; aici s'a săvârșit marea eveniment al unirii cu Roma, atât de bogat în roade culturale pentru noi. Locul acesta e sfânt pentru noi. Cutremurați ne oprim azi în acest loc și mintea noastră purcede să desgroape comorile de amintiri ce zac aici. S'au scurs de mult vremurile noastre de mărire. Azi situația noastră în acest loc e zdrobită.

Dar pe ruinele aceste noi vom clădi odată iarăși templul dărâmat, vom ridica templul libertății noastre politice și naționale. Noi vom sfârși cu izbândă războiul mare ce-l purtăm pentru ființa noastră națională. Nu trebuie să ne tot căinăm, căci suntem un popor de putere și de viață. Dacă am fost veacuri întregi zidul de pază al civilizației din apus, împotriva cutropitorilor barbari, dacă am putut ridica regatul mândru românesc, e dovada cea mai vie de puterea și trăinicia noastră.

Vom stânga pe toți păcătoșii cu puterea noastră de viață. Și vom lupta în rânduri tot mai închiegate, prin mii de furtuni ce ceacă să ne risipească. Să cadă chiar cerul asupra noastră noi nu ne vom înapăina în lupta ce o purtăm pentru limbă și credință. Le vom apăra până la cel din urmă ostaș cinstit, cu îndârjire neînfrântă. (Vorbește pe lung și foarte frumos despre limbă și drepturile ei). Închină paharul pentru ceice muncesc pentru înaintarea limbii și a culturii noastre în credința, că toți sunt gata a-și vărsa chiar sângele pentru ea.

Prezum pazădă neînvinșă a fost pentru aceste părți cununa de Carpați ce împodobește plaiurile noastre, un codru de arme și de putere a fost și poporul românesc în paza acestei

țări. Vom fi noi încă factor în civilizația europeană. Neamul acesta se va primum de ticăloși și miși. Va elimina din organismul său materiile cangrenoase și va răsări viguros și dornic de viață.

Salutăm Adunarea!

Astăzi, miile de Români adunați din toate colțurile pământului românesc al acestei țări, la Alba-Iulia, ridică iarăși îndârjitul glas de protestare împotriva unui atentat, care a pus vârf nelegiuirilor dela memorandum încoace: limba, pe care ne-o vrea dușmanul — și pe care noi i-am dovedit-o de atâtea ori, că nu ni-o vrem — a încercat acum să năvălească până și pe ușile altarelor noastre de rugăciune!

Când n'am putut să respingem cu slabele și slăbitele noastre puteri, asemenea sălnice îmbieri ale nesăturatelor poște „naționale”, am avut, însă, întotdeauna scârba cuvenită pentru această nerușinată stăruință de a se da țării acesteia cu ori-ce preț o singură „națiune”.

Dar se vede, că nici disprețul, nici protestarea și nici ura nu sunt capabile să înfrâneze nesăbuita navală după asemenea cuceriri naționale.

Până și Roma a putut fi păcălită și câștigată pentru planurile nelegiuite, cari în miezul Europei sfidează ori-ce principii de cultură și umanitate numai și numai spre a le da o „patrie” întreit atât de mare locuitorilor din pustă!... Deși se pare, că înaltul scaun nu s'a lăsat cu totul sedus de cerșinda lăcomie patriotică, pentru noi atentatul acesta s'a cucerit să trezească strigătul de primejdie și de război.

La Alba-Iulia, loc de multe ori sfințit prin suferințele și nădejile noastre, nu se apără prin strigătele de protestare ale miilor de pepturi o biserică, nu o turmă, ci un popor în cele mai sfinte drepturi ale lui! De asemenea bunuri nu se apropie cineva fără un pic de rușine — și numai nesiguranța unor vremi medievale ar mai putea îndreptăți în acest secol asemenea încălcări!

Cu toată credința în sfințenia cauzei noastre și cu tot disprețul pentru nemernicia atentatului, se ridică astăzi vrietul de protestare al miilor de glasuri la Alba-Iulia. Prin ele strigă dreptate un popor de 3 milioane și jumătate — și jurăm, că dacă va fi să voiască cu adevărat, acum, nu se va putea trece peste voința lui!

Salutăm întreaga suflare românească de la Alba-Iulia, unde, în numele primejdurilor noastre hotare, ca și în numele celor încă neprimejdite, se strigă împotriva nelegiurii! Salutăm tresărarea mândriei din apusele vremuri, glasul înțelept și mândria latină a urmașilor lui Bărnuțiu!

Duhul lui Augustin Bunca, mare prin înțelepciune, prin iubire și voință, să plutească pe de-asupra miilor de capete, iar șoapta lui să coboare un singur gând în minți și o singură simțire în inimi.

În numele umbrei lui, salutăm adunarea de popor și cărturari, chemată să mărească și să impuie vrășmașului demnitatea noastră de neam!

Salutăm Adunarea!

INTERNE

Nouă ajurnare! Astăzi se întâlnesc în lo-cuința lui Kossuth șefii partidelor din opoziție pentru a discuta atitudinea viitoare a blocului opoziționist față de guvernul lui Lukács. În cercurile opoziționiste se afirmă că Lukács, intimidat de pășirea agresivă a opoziției unite va dispune ajurnarea camerei și în acest timp va relua tratativele cu opoziția.

Călătoria în Bosnia a ministrului comun de finanțe. Ministrul de finanțe, Bilinski, va sosi abia în 5 iunie în Bosnia și va petrece vre-o 14 zile în Seraievo, iar de aici va pleca la Mostar, de unde apoi se va întoarce la Viena. În întreagă țara se fac mari pregătiri pentru primirea ministrului, care în capitala Seraievo va lua un caracter înălțător.

Boerii Basarabeni

„Pribegi în țară răpită”

De Dumitra C. Moruzi

Nu e un roman de pasionată intrigă, o descriere subtilă și diafană, un bibelon capricios și extravagant, un produs imaginar și clarotic a unei minți ultra-impresioniste — nu — ci e altceva.

„Pribegii în țară răpită” sunt o parte din istoria socială și politică trecută a Basarabiei și Moldovei noastre, o frântură dureroasă din desfășurarea tulbură a anilor de după 54, o mărturisire fidelă de-o exactitate neîndoioasă a „măntălității” acelor vremuri, uneori o descurajare, în totul ei o cunoaștere și un îndemn.

Istorisirea începe cu doi ani înaintea încheierii tratatului dela Paris.

Principele Alecu Mavrocosta prigonit de Grigore Ghica părăsește Moldova stabilindu-se în Cipricăul Basarabiei. Aici după ce câștigă prin proces moșiile Sturzești ale soției sale, jură credință Țarului pravoslavnic în Soborul Kișinăului.

Din momentul acesta intriga romanului o formează lupta ce se dă între conștiința de român a noului kneaz basarabean și situația de rus, creată prin jurământul adus patriei adoptive.

Mavrocosta nu putea să înțeleagă în același timp și imposibilitatea unei reîntoarceri în patrie. Vodă Ghica îl umilise prea mult și afară de asta ar fi fost veșnic suspiciat de boierii moldo-

veni. Domnița Catinca, vrednica soție a lui beizadea Alecu, mândră de numele și poziția soțului ei, dar mai ales nepotolită în năcazul ei față de Moldova nerecunoscătoare, se arăta foarte bine dispusă în noua ei situație de prințesă rusă.

Fiii lor Andrei și Titi pășeau drumuri deosebite. Andrei crescut de o mătușă a lui, de mic copil, în Paris, se înstrăinase cu desăvârșire de țara lui. Titi se născuse și crescuse în Moldova; el nu putea înțelege înstrăinarea familiei sale. Afară de asta Mavrocosta era convins de ocuparea țărilor române de către ruși; prin urmare de ce nu și-ar croi el mai de timpuriu o situație privilegiată aici în Basarabia? Că doar tot români trăiesc și aici. Iată, prințul Mihail Cantacuzino mareșalul nobilimei basarabene, Iorgu Balog, Catargiu dela Bălți Crupenschi, Keșcu din Bujor, Andronache Donici, Cazimir dela Milești, Dumitrache Rusu, Rosetti, Lazu, Razu, Hajdeu, Bădescu, Mitiliu, Gustea, Calmucchi, Bantog, Cuțili ș. a.

Cu toate acestea viața rusească pe care era silit s'o ducă Kneazul Mavrocosta ca nou gentilom al camerei M. Sale Țarul Alexandru Nicolaevici Vtoroi nu-i convenea de loc. Nu putea impune sentimentului său adânc de moldovan, conduita pe care și-o dicta printr-o judecată silită, rece, oportunistă.

Il uimise numai colosala putere și strălucire a marelui împărații țariste; nu-l câștigase însă sufletește. Călătoria sa la Moscova cu ocazia încoronării noului Țar îi umpluse inima de măreție.

Petersburgul îi obosise aproape judecata; onorurile de care se vedea înconjurat, prietenii alese pe care le făcuse, eticheta riguroasă, dar mai ales complectă înstrăinare a marelui aristocrației, îl amărăse adânc. Voia să părăsească malurile Nevei, aștepta să se reîntoarcă în Basarabia, la moșia lui de pe malul Nistrului, lângă Soroca românească, în mijlocul țaranilor lui cumiști și harnici. Câte bogății văzuse, ce lux, câtă splendoare; îl supăra aproape prietenia sa cu mareșalul curții contele Adlerberg, — dar mai ales fripturile de riapchici și „la tournée des grandsducs” îl dăduse gata!

Dorea să ajungă acasă, să se simtă cât mai aproape de Moldova, de țara aceea pe care, cu cât căuta s'o uite cu atât îi apărea mai frumoasă, mai mândră, mai ademenitoare. Ba încă după alegerea lui Cuza-Vodă, cam pe la 60, n'a mai putut răbda de dorul țării sale și a venit odată la Iași.

Ei, și „kneazul” acesta care se silea în judecata lui politică, să fie cât mai sus, și se trezea cu atât mai român, kneazul acesta căuta să impue aceiaș judecată și fiului său Titi.

Titi creștea liber, voios în mijlocul fetelor și flăcăilor de români răzeși la moșia părinților săi. Cum putea fi el aruncat în mijlocul înstrăinării de neam?

Andrei, ca unul ce crescuse printre străini, se simțea bine ori unde; și în Paris și în Petersburg; și în Odesa, Chișinău, Iași sau Egipt, unde îl aruncase situația lui de consul imperial. Pretu-

Serbările dela Braşov

Nu cred să existe în Ungaria un al doilea oraş care prin aspectul arhaic al construcţiilor sale şi prin număratoarele rămăşiţe ale trecutului său, să ofere o iconă atât de venerabilă, ca Braşovul.

Aici, ori unde te întorci, dai de faţade înegrite, de turnuri ascuţite, de ornamentaţii medievale, de acoperişuri tnguiate, lucruri pe cari în oraşele coplesite de „patriotii” de fabricaţie nouă, al căror semitizm tipă atât de obraznic de sub masca maghiarismului proaspăt împrumutat, nu le întâlneşti decât foarte rar.

Cetăţenii saşi, conlocuitorii românilor, burghezi calmi, tacticoşi, ponderaţi, din cari par că a dispărut toată văpaia tineretii, desăvârşesc această impresie.

Alături de aceste lucruri bătrâne, ce indeamnă la reculegere, nu de mult şi-a făcut loc aici, un oaspe nou, care, de sigur ar rămâne neobservat, dacă n'ar fi aşezat într'o poziţie din cele mai sfidătoare. Este monumentul lui Arpad, cocoţat pe culmea dealului Tâmpa.

La înălţimea la care se află monumentul lui Arpad, însă, cu toate proporţiile lui neobicinuite, aşa cum se vede de jos, pare un fir de iarbă, un pai, care se ţine perpendicular, printr'o capriţioasă toleranţă a atmosferei, dar care ar putea fi suflat la cea mai mică mişcare de aer.

Aşa cum se proiectează pe orizont, pentru privitorul din vale, Arpad, oferă o frapantă imagine a vanităţii omenestii, a acelor existenţe, cari par cu atât mai reduse cu cât se ridică mai sus.

Şi mai ales, când dela modernul oaspe, îţi plimbi privirea peste dealurile Braşovului, pe care eroul stepelor a fost suit, fără a le putea domina, şi cari acum sunt coplesite de verdele triumfător al exuberanţelor păduri şi vegetaţii, în plină

expansiune primăvărată, această stranie impresie pare şi mai semnificativă.

Câte n'ar putea să spun aceste dealuri, cari îşi văd podoaba întinerind şi îmbătrânind în fie-ce an câte odată? Câte lucruri aşezate de mână de om nu au văzut ele, că sau făcut prav?

Câte vanităţi n'au suflat peste creştele şi pe la poalele lor, crezând, că se vor înstăpâni pentru eternitate.

Oaspeţi noi şi oaspeţi vechi, s'au dus şi se duc, rămânând pe aceste tărîmuri numai aceia, cari au frământat şi frământă cu sudoarea lor pământul.

Căci taina de renoire continuă a vieţii, stă în continuă cheltuială de energie. De îndată ce un neam, bazat pe forţă sau pe alte împrejurări, caută să-şi menajeze greutăţile muncii, viaţa se retrage din el.

Înşişi românii braşoveni, cari slavă Domnului, se menţin destul de bine alături de concetăţenii lor saşi, sunt o pildă destul de eloquentă pentru aceasta.

Dar pe ziua de luni, bietul Arpad ca şi creştele dealurilor din jurul Braşovului, a fost invizibil. O ceaţă deasă s'a lăsat dis dedimineaţa, acoperind cu o cupolă necuprinsă, toate înălţimile, de jur împrejur.

Din această boltă întunecată cerne fără întrerupere o ploaie deasă, rece, care dacă n'ar fi cingătoarea verde dimprejurul oraşului te-ar face să te crezi într'o zi de sfârşit de toamnă.

Astfel aceia care, venind la serbări, s'au gândit şi la câte o excursie pe alele fermecătoare de pe dealurile Braşovului, au trebuit să rămână tare deziluzionaţi.

În schimb — nevoiţi a rămâne în oraş — au fost răsplătiţi de dragostea şi de atenţia delicată, ce fraţii braşoveni, s'au întrecut, în a le manifesta şi de neuitate

momente procurate de aceste serbări care au culminat în frumoasa serată literară-muzicală din sala restaurantului *Reduta*.

*

Lăsând de o parte instituţiile române din localitate, — care deşi bătrâne, după vârstă, sunt totuşi în deplină dezvoltare, după cum dovedesc construcţiile noi ce se fac şi se proiectează pentru localurile lor —, modul cum au ştiut să se prezinte şi să se manifeste braşovenii cu această ocazie, dovedeşte că în acest colţ înfloreste o puternică viaţă şi simţire românească. Este acesta un semn că marile personalităţi care, ca şi Bariţiu, şi-au închinat viaţa pentru generaţiile de aici nu s'au străduit înzădar.

La serbare a participat puţină lume din alte părţi.

Printre oaspeţi sunt, din România: maestrul G. Coşbuc şi d. I. Popescu, vicepreşedintele sindicatului ziaristilor români, iar de dincoace, am putut însemna pe d. dr. Aurel Vlad cu doamna, d. dr. Victor Bontescu şi d-na şi mai mulţi intelectuali din împrejurime cu d-ne şi d-re.

La biserică. — Parastasul.

Serbările s'au început prin parastasul oficiat la biserică sf. Nicolae din Scheiu pentru pomenirea şi odihna sufletului lui Gheorghe Bariţiu.

Ca şi sf. liturgie, parastasul a fost oficiat de către părintele Saftu, protopopul Braşovului şi părintele Ioan Prişcu, paroh, asistaţi de d. N. Stînghe, diacon.

Răspunsurile au fost date de corul d-lui Gh. Dima.

Prinosul de închinăciune către cei morţi, în formele cerute de legea noastră creştină, este un act care nu se poate să nu te impresioneze. Dar niciodată ceremonia aceasta sfântă nu ni-a mişcat mai mult ca acum.

Am convingerea, că clipele petrecute cu aceasta ocazie, în biserică sf. Nicolae din Scheiu, vor trăi ca amintiri neşterse ale unor momente de supremă înălţare sufletească, în viaţa fiecăruia dintre persoanele cari au fost prezente.

Aceia cari au ascultat cuvintele milenarelor noastre rugă, rostite cu atâta simţământ de cătră părintele protopop Saftu, urmate de modularile

dela Dănuţeni. Nu-l cercetează decât câţiva tineri studenţi care adună în el cea mai curată mărturisire de viaţă a unei aristocraţii luminate, patriotice, plină de jertfă.

În fiecare zi, îşi îndoaie privirea bietul Titi spre marginea Podului hotar de neam şi de pe cerdacul său bătrânesc îşi zăreşte dealurile copilăriei lui frumoase şi zbuciumate, aude poate cântecul aceleiaşi priveghitoti ce-i cânta în parcul dela Dănuţeni, simte mireasma primăvărată a aceleiaşi vieţi comune, şi plânge, plânge bietul Titi de câte ori se gândeşte la Basarabia lui, la neamul său strălucit astăzi spus cu totul; plânge de câteori se gândeşte la faimicul moldovean Alecu Mavrocosta, fericitul său părinte.

Atunci îi apare înaintea, şir cu şir, toată povestea vieţii sale trudnice, îi apare aşa cum e — grea, obositoare, neîndurată; aşa cum e — nerăsplătită, vitregă, nepotrivită cu numele său mare; aşa cum e — trist-

De un singur lucru poate fi mândru Titi. În neamul lui de Moruzi numai el Titi rămâne neclintit aici în ţara românească, mai rămân ca oricând, răsbunând astfel greşelile fatale ale părinţilor lui şi reinviind prin povestirea „*Pribeşilor în ţară răpită*” cea mai emoţionată pagină a trecutului nostru basarabean.

Spiridon Carpus.

tindeni aducea cu sine eleganţa şi supleţea saloanelor din Apus.

Războiul dela 77, retrocedarea Basarabiei, prigonirile Ruşilor, mărturisirea planurilor panslaviste ale lui Katcof şi Pobiedonosef, dar mai ales pulverizarea credinţei lui de cucerire rusească a supra Moldovei — din contra unirea, războiul, independenţa României, tulburase atât de adânc mîntea bietului pribeag Mavrocosta, că nu ştia ce să mai creadă. Va să zică România nu va pieri, ea trăeşte şi încă se înalţă! Iar Rusia, — puternica Rusia a lui Pobiedonosef, caută să ucidă sufletul de viaţă moldovenească a basarabenilor! Câtă desamăgire! Şi el, prinţul Alexandru Mavrocosta coborîtor de domni români să se facă unealtă de rusificare?

Nici odată!

Învins şi desamăgit în conştiinţa lui de bun român, Mavrocosta vîndu moşiile de pe malul Nistrului şi-şi cumpără altele lângă Prut, aproape de Ungheni, pe un deal, în faţa răsăriteană a Iaşilor, la Buzdugana şi Dănuţeni. De acolo privea bietul pribeag Moldova deznădejdelor lui, Moldova mării lui trecute şi a înşelării de astăzi.

Titi, acum mare, simţea situaţia tatălui său. Într'o zi îi spuse că el nu se poate face rus şi că se va lepăda de jurământul lui către Ţar. Era cu neputinţă. Familia Mavrocosta ar fi fost lovită de neîncrederea Petersburgului şi astfel viitorul ei, periclitat. Andrei se arătă mai credincios faţă de

tatăl său; el va rămânea rus! Titi părăseşte Basarabia şi se aşază în România.

În acelaşi timp o călătorie a kneazului Mavrocosta la Petersburg descoperă o realitate ruşinoasă şi dezonorantă pentru fiul său Andrei. Toată dragostea ce-o arăta tatălui său nu era decât ipocrizie. Andrei era un fiu mai mult decât pierdut. De supărare, kneazul e lovit de un atac de congestie cerebrală.

După câteva zile, în cerdacul conacului dela Dănuţeni, cu ochii privind pământul scump al Moldovei, vechiul scaun de domnie al Iaşilor, turlele bisericilor unde strămoşii săi fuseseră miruiţi ca domni, depănându-şi trecutul zbuciumat al vieţii sale, falnicul Moldovan Mavrocosta, blestemând purtarea ruşinoasă a fiului său Andrei şi binecuvântând pe Titi, pe soţia sa Catinca, îşi dădu sufletul.

Murise în Mavrocosta nu atât un suflet de om sbuciumat, cât mai ales veşnica neputinţă de a desnaţionaliza un neam prea legat de pământul patriei sale.

Catinca Mavrocosta se retrase în ţară lângă fiul său Titi. Mai trăi o bucată de vreme şi apoi muri şi dânsa.

Azi numai Titi trăeşte. Andrei a murit printre străini. Trăeşte bietul Titi într'o căsuţă curată din Iaşi, în Tatarăşii lui Creangă şi alui Eminescu, într'o încăpere modestă văruiată frumos cu lapte de var, împrejmuită în verdeaţa acăţătoare a vieţii sălbatică, singur, retras, ca şi tatăl său în conacul

pline de atâta neînchipuită duioșie, de resemnare, de speranță ale admirabilului cor al măestrului Gh. Dima, pot mărturii, că nimic din ceace afirm nu este exagerat.

Sub efectul neîntrecutei armonii a acestor glasuri cari veneau par'că dintr'o întreagă lume de sentimente, se ridică la suprafață topind poșghita de scepticism și de indiferentism, spre a lăsa loc valului de impresii adunate în copilărie și îngrămădite ancestral, în cele 18 sute de ani în care neamul nostru, bântăit de nevoi, nu și-a găsit altă mângâiere decât credința creștină...

Am văzut doamne cu ochi plini de lacrimi.

Consfătuirea ziaristilor.

După terminarea serviciului religios a urmat o consfătuire a ziaristilor în chestii privitoare la asigurarea situației lor.

Consfătuirea a avut loc la Redacția „Gazetei Transilvaniei” și a fost prezidiată de d. I. Lăpedatu, directorul Băncii generale de asigurare, și secretar al Epitropiei fondurilor de ajutorare a ziaristilor români.

Au participat la consfătuire, în afară de d-nii redactori ai „Gazetei Transilvaniei”, d. Manoiă, preot în Tohalnul-vechi, delegat al „Unirei” dela Blaj și d-nii I. Montani și C. Noe, delegații „Românului”. Redacțiile „Drapelul”, a „Telegrafului Român” și a „Revistei Economice”, s'au scuzat prin telegrame.

S'au făcut și s'au discutat măsurile privitoare la sporirea fondului Epitropiei spre a se putea veni în ajutorul ziaristilor.

S'au admis ca mijloace pentru sporirea lor conferințe și petreceri în fiecare au și propagandă pentru taxe benevole asupra anunțurilor de logodnă, cununie etc.

Venind în discuție chestiunea asigurării ziaristilor, d. Lăpedatu, face o propunere frumoasă, arătând că Epitropia fondului ziaristilor se obligă a suporta o parte din cheltueli rămânând a se stabili modalitatea plății celeilalte părți, după ce se va obține un tablou de toți aceia care se pot socoti de ziaristi.

Urmând la dezbateri punctul privitor la organizarea ziaristilor, a fost delegat d. V. Nițescu pentru a studia chestiunea și a veni cu o propunere concretă.

Conferința înainte de a-și încheia lucrările a ținut să trimită o telegramă d-lui dr. I. Mișu, care poartă o așa de mare sollicitudine pentru cauza clasei, până acum desmoștenită a ziaristilor.

Festivalul.

După amiază la orele șase sala Redutei orășenești e plină de-o lume selectă. Sunt de față profesorii dela școlăle noastre din localitate, toți intelectualii și un mare număr de oaspeți din împrejurime. Profilul fin al atâtor frumuseți feminine dă o nuanță de distincțiune acestei lumi atât de pregnant românească.

Tânărul avocat, d-nul Voicu Nițescu rostește c'o simpatică vervă „cuvântul de deschidere”, în care face apologia lui Barițiu și le spune celorce muncesc azi pe terenurile fructificate atât de mănos de el, să se nizuiască a se ilustra prin aceleași virtuți multiple. D-nul Nițescu este viu aplaudat.

În fața publicului nebănuitor de surprize, scena se luminează ca prin farmec. E apariția drăgălașă a d-șoarei Mărioara Dima. Distinsa elevă a conservatorului nostru declamatoric din București, e acoperită de aplauze. Potolite aplauzele, ea declamă întâi poesia de adâncă concepțiune a măestrului Gh. Coșbuc, *Ideal*, — apoi imprecățiunea profetică a lui Goga, *Dela noi*. Cu'n temperament artistic de-o rară exuberanță, stăpănit însă de-un talent viguros, — cu'n glas de-o amploare delicioasă și cu calități de interpretăție ce ne-au tradat o puternică individualitate, d-șoara Dima a trezit fiori de înaltă plăcere și a știut să cheme lacrimi în sute de ochi. Strălucită a fost cu deosebire în *Dela noi* și a făcut să vibreze accente de-o nebănuită intensitate impresia aceasta a d-lui Goga. Fericită și prin înfățișarea ei armonioasă, prin tipul ei de-o nobilă frumusețe românească, d-șoara

Mărioara Dima e un scump giuvaer, nu numai al societății din Brașov, ci și al nostru, al întregului Ardeal românesc. Și să nu se creadă că întrebunțăm termeni exagerați — avem o rară mulțumire să putem scrie astfel. Asupra ei se opresc cele mai frumoase speranțe ale noastre.

E de prisos, poate, să mai spunem că a fost rechemată de mai multe ori și că i-s'a făcut o emoționată manifestație de simpatie.

D. Silvestru Moldovan, redactorul „Gazetei Transilvaniei”, ni-a cetit apoi o prea interesantă conferință despre Barițiu, reliefând c'o sinceră admirație momentele mai însemnate din viața acestui bărbat, prin a cărui personalitate a strălucit o frumoasă epocă a luptelor noastre.

A urmat iarăș d-șoara Dima. Ni-a declamat întâi *Trei Doamne și toți trei* și *Zobai*, apoi idilele *La păru*, *Rea de plată* și *Scara*, toate de G. Coșbuc. Am admirat aici o altă sumă de calități ale d-șoarei Dima, dar mai presus drăgălașia roboitoare ce a știut să puie în idile. Măestrul Coșbuc poate să regrete că a lipsit dela festival, căci s'a lipsit astfel de mulțumirea rară de a fi retrăit clipele de creațiune a acestor nestemate din producția sa literară. În ajun măestrul a fost încă aici în Brașov, încunjurat de dragoste și lumea credea că se sfîș și el în public, nebănuind plecarea lui rapidă...

Pe estrada scenei se înșiră coristele și coriștii măestrului Gh. Dima. E un tablou de figuri grațioase în planul întâi, — de rânduri simpatice în fondal, din care răsare distinctă înfățișarea de Sirano a popularului protopop al Brașovului părintele Saftu. Corul cântă trei compoziții ale măestrului: *Măndruțo de demult*, *Sub fereastra mândrii mele* și *Primăvara* („Mult mi-e dor și mult mi-e sete...”). Aceasta din urmă e bisată.

Scriitorul acestor rânduri a spus de multe ori și adânc convins, că acest cor o o comemoră a culturii românești. N'ar putea acum decât să repete aprecierile-i entusiaste, cari au fost dictate în totdeauna de cea mai adâncă satisfacție morală. Pentrucă e o mare mulțumire sufletească să poți scrie numele acestui scânteitor talent al nostru, care este măestrul iubit de noi toți: Gh. Dima.

Masa comună.

Serata s'a încheiat printr'o masă comună unde s'au rostit câteva cuvântări pline de căldură.

Cel dintăiu a luat cuvântul d. dr. Vecerdea din partea proprietarilor „Gazetei Transilvaniei”.

D. dr. Vecerdea luând cuvântul spune: Un mare istoriograf zice că cultul eroilor este una din însușirile cele mai solide ale neamurilor. Popoarele care au dezvoltat simțul acestui cult sunt întemeiate pe o bază neclintită.

Noi românii avem convingerea că G. Barițiu este unul dintre marii oameni ai neamului și în conformitate cu cerința semnalată de filosoful englez, îl venerăm ca pe un erou.

Cultul eroilor din fericire există și la neamul nostru. Dovadă este serbarea de azi care v'a strâns aici în așa de mare număr.

Dar, vorbind în special de marele om pentru a cărui comemorare ne-am adunat aici, cultul său își are aici la Brașov principalul său teren. Pentru-că aici și-a avut loc activitatea marelui om.

Pe lângă muncă în celelalte direcții ce a depus-o, el a desfășurat aici ca cel dintăiu gazetar activitatea sa publicistică întemeiând între altele și „Gazeta Transilvaniei” care trăiește până astăzi.

D-nii redactori și toți aceia care lucrează la opera începută de el sunt urmașii lui. Și în calitate de continuatori ei și-au făcut datoria sfântă organizând frumoasa serbare de comemorare de astăzi.

Am convingerea că astădată, ca și în atâtea ocazii, brașovenii, au făcut tot pentru a arăta ce pot presta pentru cultul oamenilor mari.

Făcând aceste costatări, vă rog să-mi dați voie a saluta pe aceia, cari în calitate de rudeni ai marelui om, îl reprezintă cu toată vrednicia aici între noi. Salut pe d-na Aureliu Bodea născută Barițiu. Salut pe oaspeții cari au răspuns la chemarea brașovenilor.

Salut pe brașovenii cari la serbătorile de astăzi s'au manifestat cu atâtea demnitate.

Să trăiți cu toții! (Aplauze).

Părintele protopop Saftu. Simpaticele protopop al Brașovului, într'o frumoasă improvizăție plină de însuflețire a mișcat întreaga asistență trezind un entuziasm indiscriplibil.

Des de dimineață — a spus d-sa — clopoțele bisericii sf. Nicolae, au sunat cu glas duios ca să vă cheme la casa Domnului. Acolo în fața citorilor bisericii, în fața lui Aron Voevod, Scarlat Voevod, a Banului Ghica, a Doamnei Despina, a atâtor binefăcători români buni și buni creștini, cu toată sinceritatea sufletului meu m-am rugat de Dumnezeu tuturaror românilor, să ne trimită printre noi nobilul suflet al lui Barițiu.

Ei bine văzându-vă aici adunați în număr atât de frumos, însuflețiți de recunoștința pentru marele dispărut, îmi pare că văd umbra lui scorbând în mijlocul nostru spre a ne da și astăzi învățămintele, pentru care a luptat o viață întreagă.

Din aceste învățămintele astăzi mai ales trei porunci ni-ar da Barițiu, pe cari nu trebuie să le uităm.

1) Să nu uitați nici odată, că eu am fost, sunt și voi fi frate de cruce cu fericitul Ioan Popazu.

Atunci când trăiau printre noi ne sfătuiau cum să punem la cale școlăle medii românești. Ele s'au născut din dragostea dintre mine și Popazu.

Luăți-vă de pildă aceasta dragoste în toate timpurile mai ales în preajma unei adunări dela Alba-Iulia.

2) Voi preoți citiți dimineața și scara psalmii cuprinși în legământul făcut de brașoveni, compus de mine unde am zis:

Reprezentanții celor două biserici ai sf. Treimi din Cetate și a sf. Nicolae din Șcheiu u-nindu-și averile se legă ca să alege curatori cu dragoste pentru școlă și care cercetează biserica, iar pe contrari îi vor sili a se depărta.

3) În 1838, când v'am ținut cel dintăiu cuvânt pentru a vă îndemna să vă deschideți școli v'am zis: Sunteți 12 mii de români și dacă voi vreți nu numai școlă puteți să vă faceți, dar puteți muta și Timpa dela loc nu mai să vreți.

Eu numai așa-l înțeleg acest festival, dacă entuziasmul produs se va transforma în fapte; numai cu fapte putem să dovedim că înțelegem și voim să arătăm recunoștința umbrei lui Barițiu.

Duhul lui să lumineze pe românii de cinstă astfel, ca ei să dea dovadă că — în ceasuri de primejdie pentru biserica și neamul nostru, știu să-și puie viața.

Iar dacă voi care, așa cred sunteți toți români de cinstă și de omenie voiți să călcați pe urmele arătate de Barițiu, atunci luați-vă cu toții angajamentul că veți ști să vă jertfiți pentru neamul și legea voastră.

Cuvântarea înflăcărată a părintelui Saftu este urmată de „Deșteaptă-te române” intonat în picioare de întreaga asistență.

D. Nic. Bogdan. Vorbind în numele despărțământului local al Astrei, scoate în relief activitatea lui Barițiu, pe terenul instruirii poporului pe cale extrașcolară.

Arată rolul mare ce l'a jucat în dezvoltarea Astrei, semnalând în cuvinte pline de eloquentă exemplul său, care trebuie urmat pentru a putea să ajungem nu numai la libertatea individuală pe care, de bine de rău, am câștigat-o, dar la cea națională singura, care permite manifestarea unui neam în toate însușirile cu care l'a dotat natura.

D-l Silvestru Moldovan, șefredactor la „Gaz. Transilvaniei”, citește telegramele sosite din diferite părți și pe cari le publicăm mai jos.

Pe la orele 11 convenirea a luat sfârșit ducând fiecare cu sine cele mai frumoase impresii.

Telegramele

În preajma festivalului ce-l aranjază veteranul ziar purlător de lumină și căldură națională întru comemorarea centenarului nașterii lui George Barițiu, — subscrișii, neputând lua parte în persoană la serbările aranjate, — venim pe calea aceasta să aducem tributul nostru de adâncă venerație și pietetă memoriei marelui apostol redeșteptător al neamului George Barițiu.

Virtuțile spiritului său mare, cari strălucesc atât de fascinant în faptele vieții sale publice și în operele lui neperitoare să fie izvor de pildă, de în-

sufletire și de muncă pentru toți fiii romanului românesc.

Dej, la 25 mai st. n. 1912.

Dr. Teodor Mihali, Ilariu Boroș, dr. Ioan Vaida, Simeon Rusu, dr. Leonida Domide, dr. Romul Micșă, dr. Liviu Micșă, Gheorghe Gradovici, dr. Ioan Chereșes, dr. Vasile Pop, dr. Iosif Bora, dr. Ioan Mezei, dr. Augustin Bodea, Nistor Micșă, dr. Clemente Barbul, Simeon Corpodean, Ioan Moldovan, Augustin Pinteș, Benedict Rus, Victor Mihali, Emil Radovici, dr. Valer Hango, Ioan Mureșan, M. Ioanovici, Ioan Cuman, Gregoriu Sâmbădean, dr. Emil Pușcariu, Dragutin Ciupe, Augustin Mureșan, Ștefan Rebrean, Ioan Bacociu, Iuliu Pop.

*

Arad. Luăm și noi parte la pomenirea luminatoarei figuri, care simbolizează începutul și apostolatul în gazetăria românească.

Redacțiunea Românul.

*

Arad. Duhul marelui Gheorghe Barițiu să se sălășluiească în presa națională, iar viața lui bogată în fapte mărețe să fie îndemn și încurajare pentru neamul întreg.

Deputatul dr. Ștefan C. Pop

*

Săcel. Scribam și noi cu pietate amintirea marelui Gheorghe Barițiu.

Aurelia Valeria Pop

*

Lugoj. Adevăr la serbarea d-vo. pentru Barițiu și d-vo. succes.

dr. Dobrin

*

Șimleu. Trimit cununa lacrimilor de recunoștință memoriei lui Gheorghe Barițiu, părintele Gazetei, care, în strădănită m'a scutit de nu mi-am uitat limba.

Vicariul Barbulovici

*

București. Salut comemorarea centenarului Bariț, primul nostru îndrumător spre viață națională conștientă. Ura!

Profesorul Borgovan

*

Deva. Închinăm venerațiunea noastră memoriei suveranului nostru istoric, neobositului publicist politicianului profet, augustului simbol al geniului și demnității românismului.

Francisc Hossu Longin, dr. Alexandru L. Hossu, dr. Iustin Pop, dr. Virgil Olariu, dr. Eugen Tatar, dr. Petru Groza, Dionisiu Ardelean, dr. Ioan Dobre, Atanasiu Roșca, Laurențiu Curcă, Ioanichiu Olariu, Nicolae Nedelcu, Aurel Șinca, George Drăgan.

EXTERNE

Mișcarea albaneză. Ziarele din Constantinopol publică un raport telegrafic al ministrului de interne, beiful Hadschi Adil, despre mișcarea albanezilor. În raportul acesta ministrul ia o atitudine contra știrilor exagerate, cari sunt în circulație despre această mișcare, care de fapt se reduce numai la câteva incidente de o importanță locală și cari niciodată nu au slăbit lealitatea albanezilor. Vre-o câțiva bandiți, judecați în contumaciam, cari au fost cuprinși de o neliniște, pentru că puterea guvernului se întărește prin înființarea corpurilor de jandarmerie și prin lărgirea organizației comunelor, au încercat să împedecă înfăptuirea acestor reforme cardinale. Aceștia au sedus poporul și au înscenat incidentul dela Istoc, au amenințat pe muncitorii pe drumul, care duce dela Mitrovița la Ipeș și au tăiat sârmele telegrafice. După incidentul dela Grossei, care a fost începutul mișcării, a succedat în două zile restabilirea liniștei. Trupele s'au retras la Ipeș în firma credinței, că populațiunea va rămâne credincioasă. De prezent firele telegrafice sunt reparate, posta și comunicația curge în ordine.

În raportul acesta se accentuează, că guvernul își va împlini datoria pentru că să asigure

liniștea și înfăptuirea reformelor, își va da toată silința ca să delătore relele și să lumineze poporul. Dacă însă nu va ajunge la rezultat, va recurge la măsuri de oprimare. Experiențele făcute de ministru atât în nord, cât și în sud dovedesc, că albanezii sunt muncitori, onști și credincioși Turciei și califatului. Cea mai mare parte din ei regretă brutalitățile agitatorilor și brigantilor.

Față cu acest raport este interesantă critica ce o face în ziarul „Ieni Azr” valiul din Salonic, beiful Hussein Kiazum procedului guvernului față cu evenimentele din Albania. În articolul său, valiul spune, că guvernul a fost de credință în anul trecut, că prin dezarmarea arnăuților va liniști pe albanezi și în loc de a răspândi cultura între ei a devastat comunele lor cu miliția și gloanțele tunurilor. Valiul profetește eșecul guvernului și de data aceasta la caz, dacă guvernul e de credință, că prin desfășurarea puterii sale armate va putea impune, și opri pe arnăuți.

Guvernul are o mare greșală, că nu vede necesitatea de a lua în considerare datinile, relațiile și trebuințele poporului albanez. Procedura lui numai agită pe arnăuți și mai mult și pentru urmări va fi responsabil guvernul.

Critica valiului din Salonic de sine înțeles a făcut mare senzație.

O știre și mai senzațională a primit din Roma ziarul francez „Echo de Paris”, după care în cercurile politice de acolo s'ar ști cu siguranță, că Rusia, Austro-Ungaria și Italia s'au hotărât, cu considerare la revoluția din Albania, ca să treacă granița Turciei prin locuri, cari mai târziu vor fi stabilite și acolo vor designa teritoriul comun care să cadă în afera lor de influință. Germania ar fi aplicată să adereze la acest demers.

Revista situațiunii externe Cuceririle italiene. — Sacrificarea alsacienilor. — Incidentul franco-rus.

Cuceririle italiene în arhipelagul turc se țin lanț. După prima ocupațiune a insulei Rhodos, au urmat alte debarcări pe insulele din sudul arhipelagului. Italia pare decisă a lua în serios rolul ei de cuceritoare în Turcia europeană.

Fără îndoială că această nouă fază în care a intrat războiul italo-turc are pentru întreaga politică europeană o însemnătate deosebită. Nu putem admite ca guvernul italian să fi întreprins această expediție victorioasă în apele Turciei europene fără consimțământul prealabil al puterilor. Și iarăși nu putem admite ca marile puteri să nu fi prevăzut că de astădată italienii nu se vor mulțumi cu o simplă manifestațiune navală, infructuoasă, ci vor căuta să lovească serios în Turcia ocupând mai multe din insulele turcești.

Avem, prin urmare, în fața noastră o nouă îmbucătățire a Turciei europene. Despre anexarea definitivă a Tripolitaniei și a Cirenaicei la Italia nici nu mai vorbim, acesta este un fapt împlinit și este imposibil ca diplomația europeană, cu a cărei învoire s'a făcut acest act, să revină asupra lui. Că Turcia a pierdut tot terenul ei din Africa este lucru hotărât mai de mult, acum câteva decenii. Egiptul aparține de fapt englezilor. Tripolitania și Cirenaica erau ultimele provincii turcești în Africa. Ele au devenit colonii italiene.

Cât despre cuceririle recente ale Italiei în arhipelagul turc se pune întrebarea dacă ele vor rămâne toate ale Italiei sau

se va face o împărțală cu alte puteri. Este aproape sigur, că italienii vor păstra în posesiunea lor câteva din aceste insule cari au deja garnizoane italiene, dar e probabil, că alte puteri vor veni ca să profite și ele de cucerirea italiană în dauna Turciei.

Există principiul european, stabilit dela începutul decăderii imperiului otoman încoace, ca nici o țară sau o provincie creștină, care scapă de sub jugul otoman, să nu reîntre sub acest jug. Or arhipelagul fiind încă din timpul imperiului bizantin proprietate creștină și fiind acum cucerit de un regat creștin din Mediterană, urmează, conform acestui principiu general, ca turcii să fie izgoniți în mod definitiv din insulele ocupate de Italia. Confirmarea acestei presupuneri a noastre nu va întârzia mult.

*

Declarațiunile senzaționale ale împăratului Wilhelm II la Strassburg au stârnit în Europa un curent de simpatie pentru francezii de sub stăpânirea Germaniei. Într'adevăr: francezii din Alsacia și Lorena, cari nu pot uita trecutul lor glorios nici libertatea și splendoarea civilizațiunii și a stăpânirii franceze, sunt destul de oropsiți sub actualul regim pseudoconstituțional imperial german. Dacă s'ar întâmpla ca această constituțiune, de abia octroată, să fie călcată în picioare, zdrobită — după cum a promis împăratul Wilhelm II la Strassburg, — dacă Alsacia și Lorena vor fi transformate într'o parte întregitoare a regatului prusian, soarta francezilor din cele două provincii dela Rin va fi și mai rea.

Este foarte caracteristic pentru sentimentele Germaniei pentru francezi, și pentru francezii din Alsacia în special, faptul că Reichstagul german, care în primul moment a părut că se indignează așa de mult de cuvintele autoritare și injuste ale suveranului, a sacrificat pe francezii din Alsacia și Lorena și a închis ochii în fața volnicei imperiale.

Cancelarul, baronul Bethmann-Hollweg a susținut că „indignarea” împăratului este justă și că el are dreptate. De vină este hoțul de păgubaș: alsacienii și lorenii nu știu să aprecieze darurile constituțiunii acordată de împărat și vor trebui să fie pedepsiți prin retragerea acestui cadou... Fi-rește că majoritatea, burgheză și naționalistă, a aprobat această interpretare a cancelarului care nu jignește de loc orgoliul național german, care nu atinge nici pe împărat și care nu face decât o singură victimă: francezii din Alsacia și Lorena.

Atacurile socialistilor germani contra cancelarului pe această temă au fost un foc de paie. Discursul d-lui Scheideman, care a criticat, ce-i drept, prin cuvinte vehemente pe împărat, a fost menit mai mult a face dificultăți guvernului german decât a apăra cauza alsacienilor. Socialistii s'au convins însă repede că nu vor putea răsturna pe cancelarul Bethmann-Hollweg pe această chestiune căci sentimentul național al deputaților germani nefiind jignit de către împărat nimeni nu se va grăbi a face

**Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de piatră a lui**

Iosif Nagy
Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efeptuese vinderi în mare și în mic liferez colegilor de branșă și obiecte singuratică, în preț de fabrică.

obiecțiuni guvernului imperial, a vota neîncredere cancelarului, nimeni nu se va sinchisi de alsacieni, cari au marele păcat de a nu fi francezi.

În toată discuția aceasta despre constituția Alsaciei și Lorenei, despre încorporarea acestor provincii la Prusia, locuitorii din ele, francezii de acolo, au fost singurul factor de care nu s'a ținut socoteală. Este evident că ei au fost sacrificați în interesul armoniei interne a imperiului german...

*

Afacerea ambasadorului francez la Petersburg d. Louis a pus la o încercare destul de grea autoritatea de care se bucură în Rusia guvernul francez. Din fericire însă d. Poincaré a isbutit să găsească, cu destulă energie, o formulă care salvează pe deplin demnitatea republicii franceze fără să jignească pe aliații ei Rusia și Italia. El va pleca din Petersburg, nu încă *imediat*, așa cum ceruse guvernul rus.

Diferendul dintre ambasadorul Louis, un diplomat foarte merituos și ministrul de externe rus Sazonov, un diferend personal, a fost rezolvit fără ca alianța franco-rusă să fi suferit o influență stricătoare. Totuși ministrul rus ar fi putut scuti guvernul francez de un incident neplăcut, care putea să aibă urmări mai grave dacă d. Poincaré n'ar fi tratat chestiunea cu un deosebit tact.

Scrisoare din Iași

Se apropie ziua de doliu — Programul serbărilor din Chișinău — Căminul zilei de 16 mai în Iași.

Iași 13/26 mai.

Ziarele din Chișinău publică programul serbărilor organizate de consiliul comunal al orașului. Aceste serbări au loc astăzi 13 mai și miercuri 16.

Astăzi se țin în diferite puncte ale orașului șapte întruniri populare, la cari se citește printre altele și broșura protopopului N. V. Lașcov: „Centenarul alipirii Basarabiei către Rusia”.

O întrunire va avea loc la ciclodromul orașului, unde va vorbi institutoarea D. P. Karageskaia; alta în teatrul „Pușkinkaia auditoria”, unde va vorbi institutoarea N. T. Terletkaia; a treia întrunire se va ține la circ, unde va vorbi d. A. P. Pavlez; a patra la școala Alexandrină de meserii, unde vor vorbi d-nii V. S. Semașko și N. C. Bolfosor; a cincea la școala populară, unde va vorbi d. P. I. Coridia; a șasea la școala Incovscki, unde va vorbi institutoarea L. M. Orlova; și a șaptea la cantina pentru săraci, unde va vorbi d. N. P. Treșkin.

La aceste întruniri intrarea pentru toată lumea e gratuită și începutul lor e la ora 2 p. m.

În ziua Centenarului, mercuri 16 mai, vor avea loc serbări populare în piețele „Nemțească” și „Fânăriei” și la ciclodrom. Pe scenele deschise se vor produce diferiți gimnastici, dansatori, jongleuri, atleți, clovni etc.

Pentru doritori vor fi scrânciobe, cășori, popici etc. Se vor împărți apoi între concurenți premii în bani, ceasuri de argint, tabachere. Pretutindeni intrarea e fără plată. Distracțiile se vor începe la ora 5 p. m.

În aceeași zi seara la teatrul Fukelman și pe scena deschisă a ciclodromului se va reprezenta piesa istorică „Incendii Moscoviei” de E. Carpov. Biletele pentru aceste spectacole se vor împărți gratuit de către Casa săracilor.

Soldații din garnizoana Chișinăului vor primi în ziua de 16 mai din partea autorității comunale o mâncare... specială, compusă din: pâine, cârnaț, o plăcintă, un pahar cu votcă și o sticlă de bere.

Luni 14 mai acesse în Chișinău fostul guvernator al Basarabiei A. N. Haruziu, împreună cu familia, pentru a azista la serbările jubilar.

Tot în ziua de 16 mai la cantina săracilor se va împărți mâncare la o mie de oameni nevoiași.

6000 de exemplare din broșura protopopului Lașcov vor fi împărțite gratuit elevilor școlilor primare.

*

Pe lângă cele ce le-am mai comunicat în corespondențele trecute, care acestea sunt amănunțele, pe cari ni-le dau ziarele din Chișinău, cu privire la serbările organizate pentru a comemora cea mai hotărâtoare hrăpire care se pomenește în analele poporului românesc, și din cari „fiii lui Rurik” ei „cei uniți cu jeful și păcatul” își fac un titlu de glorie!

Și priviți numai cum vor comemora fără-legea pe care au săvârșit-o acum o sută de ani: institutorii, clovni și jongleurii vor scoate panglici pe nas și pe gură pentru a convinge pe „mușcii moldoveni” că alipirea lor la statul rusesc e o... binefacere! — pentruca apoi să-și dea seama și mai bine de însemnătatea actului săvârșit de binefăcătorii lor, vor fi mânați la ciclodrom să aziste la reprezentarea piesii... „Incendii Moscoviei”!

În sfârșit, ultimele argumente — și cele mai puternice! — pe cari autoritățile comunale le vor administra mușcilor și soldaților, pentru a-i face să aprecieze din toată... conștiința lor binefacerea rusească vor fi: pâinea, berea, plăcinta, votca și cârnațul.

N'avem de făcut nici o observație acestui... gustativ program. E singurul pe care autoritățile slugarnice, împreună cu trădătorii și mai slugarnici, îl puteau alcătui.

Iar poporul moldovenesc?... habar n'are și nici nu va avea de clovneriile aranjate de mascaralele ridicole, ce au din nenorocire conducerea administrativă a locuitorilor de pe acest sfânt pământ.

Moldovenii noștri se vor întoarce de astădată, nu spre răsărit ci spre apus, și cu ochii înlăcrimați vor face o cruce largă, iar gândul îi va purta la ziua cea de răsplătă în care vor putea și ei răsufla mai ușor și binecuvânta „sfânta libertate”...

*

În Iași, în ziua de 16 mai, dimineața la ora 10, se va oficia un serviciu religios la Mitropolie, la care Liga Culturală a invitat să aziste pe toți românii.

După amiază, la ora 3 p. m. are loc un mare festival, la care va vorbi dl prof. A. D. Xenopol (sau dl prof. I. Ursu). Vor mai fi apoi cetiri, recitări și coruri ocazionale. D. State Dragomir, artist al Teatrului național — basarabean de origină — va organiza cu artiste și câteva studenți un impresionant tablou alegoric ce va evoca „Răpirea Basarabiei”.

După festival va avea loc o mare procesiune pe stradele principale ale orașului, cu care ocazie un grup de studenți și studențe vor face o colecție pentru adunarea fondului necesar căminului studențesc.

În aceeași zi autorul „Pribejilor în țară răpită” reult apreciatul scriitor d. Dumitru C. Moruzzi, va face să apară un volumaș de cântece basarabene.

Șt. P. Moldovani.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Dela frați

DIN ROMANIA

Aniversarea răpirei Basarabiei la Academia Română. — Comunicarea d-lui profesor Nicolae Iorga.

Vineri după amiază o importantă ședință a avut loc la Academia Română cu ocaziunea aniversării răpirei Basarabiei. Erau de față toți membrii Academiei, mitropolitul Pimen al Moldovei cât și un mare număr de azistenți, studenți și studențe.

D. Nicolae Iorga, ține cu această ocaziune o importantă comunicare: „Insemnătatea ținuturilor de peste Prut, pentru istoria românilor și pentru folklorul românesc”.

D-sa dezvoltă povestea moldovenilor de peste Prut. Două milioane de locuitori ai provinciei împărătești, sânt și astăzi buni moldoveni; cu toate că limba românească a fost scoasă din biserică. Românitatea lor etnică a rămas aceeași. Viața patriarhală în Basarabia a fost mult mai puțin atinsă decât în Bucovina și Ardeal. Aceste locuri au alcătuit un capitol special din viața noastră politică, ba chiar și intelectuală. Mai departe conferențiarul d-sa în enclavi plastice vechimea orașelor dintre Siret și Prut, vorbind și de importanțele localități din Basarabia. Constatăm peste Prut, încă dela început o viață de țărani liberi, în aceste împrejurări prielnice s'au dezvoltat orașe ca Ismailul, Cahul, Reni. Basarabienii duceau o viață de muncă, o viață țărănească, — având în capul lor pe cei mai bătrâni — cari îi călăuzeau și în războaic. Partidul războinic deschise porțile Rușilor ca creștini. Satele răzăsești rămăseseră însă de sine conștiente — lucru care se vede din actele vechi ce se păstrează și astăzi în casele cu prisă — case de odihnă și sfat.

D. Iorga vorbește mai departe de marile familii boeresti din Basarabia cum și de răzăși înălțați la rangul de boeri. Pomeneste de cartea: „Pribeji în țară răpită” a d-lui D. C. Moruzzi și — în legătură cu aceasta — zice că de peste Prut vin la noi doamne care cunosc perfect istoria românilor și tineri cu mult entuziasm național în ei. Ar fi de dorit, zice d-sa, să se cunoască mai curând importanțele lucruri ce cuprind arhivele basarabene, căci mai târziu totul va fi zadarnic. Este bine ca noi să știm trecutul românilor basarabeni din vechile lor hrisoave; iar nu să ni-l spună rușii modificat cum le convine lor. Cercetările folkloristice au o mare însemnătate pentru noi. Poezia populară ni-s'a făcut cunoscută prin basarabeanul Alecu Russo.

Este peste puțină să fi dispărut de peste Prut bocetele de îngropare, cântecele de iubire și dor, urările de nuntă, istefele chiuituri dela horă. Frumoasa poezie populară basarabeană este cu totul curată; ea n'a putut fi înrăurită, ca la noi, de viața orășenească. Precum Soroca n'a pierdut o piatră din împrejmuirea ei, iar Hotinul nici o bucată din cetatea roșie, scaldată de Nistru, tot astfel n'a pierit gândul și simțirea românească; și dacă nu este dragostea de patrie taina acestei statornicii, este de sigur durerea frângerei din trupul românesc — aceasta în ciuda tuturor acolora cari s'au făcut astăzi censori de scrieri românești la Chișineu.

*

Congresul Ligei culturale. Congresul Ligei culturale din întreaga țară va avea loc anul acesta în Constanța, în zilele de 13 și 14 mai v. după următorul program:

Ziua I. — Duminecă 13 mai v., orele 6.20 dimineața, primirea delegațiilor la gara Constanța. Orele 9 dimineața Te-Deum la catedrala orașului. Orele 10 și jumătate dimineața prima ședință a congresului în sala „Elpis”. Ora 1 d. a. masa comună. Orele 3 d. a., a doua ședință a congresului. Orele 9 seara, mare festival artistic, cu concursul societății corale „Doina Dobrogei” de sub conducerea d-lui I. Antoniu.

!! Pe fiecare damă o interesează !!

cele 8 zile ieftine ale filialei din Arad a magazinului de dantele din Budapesta
ARAD, bulevardul Andrássy nrul 20 [Palatul El. Fischer].

DANTELE dela 2 fil. în sus
CORDELE „ 3 ” „ ”
SAUZAN și mătăsuri într'o
culoare dela 1 cor. 16 fileri
în sus,

Ziua a II-a. — Luni 14 maiu v., orele 10 dimineața, ultima ședință a congresului. Ora 1 d. a., masa comună. Orele 3 d. a., excursiunea în largul mării cu vapoarele S. M. R. Orele 9 seara, al doilea festival artistic, urmat de o conferință ținută de d. Iorga.

Ziua III-a. — Marți 15 maiu v., toți congresiștii vor face o excursiune până la Adamclisi, unde vor vizita ruinele romane.

În ultimul moment d. dr. Al. Tălășescu, președintele ligei din Constanța, a expediat următoarea telegramă, către delegațiunile din țară, care vor lua parte la acest congres:

„Se aduce la cunoștința domnilor delegați ai secțiilor ligei culturale pentru congresul din Constanța, că primirea oficială la gara Constanța va avea loc duminică în 13 c. orele 6 și jum. dim. În numele secției Constanța

(ss) Dr. Al. Tălășescu.

La desbaterile acestui congres, vor lua parte peste 500 delegațiuni din întreaga țară.

DIN BUCOVINA.

Comemorarea răpirei Basarabiei în Cernăuți. Soc. acad. „Junimea” a aranjat duminică în 26 l. c. în sala filarmonică la orele 4 p. m. o mare sărbătoare de doliu pentru a comemora și în Bucovina cu demnitate o pagină de durere adâncă a istoriei noastre: „răpirea Basarabiei”. Programul va fi următorul: 1) Cuvânt de deschidere: preș. „Junimei” A. Stefanelli; 2) Răpirea Basarabiei, conf.: Alceu Iăceanu; 3) Coruri mixte; 4) Prutul; poezie de I. Soricu, declam. de Traian Popovici; 5) Barbu lăutarul, solo bariton: G. Dan; 6) Doină, solo sopran: d. na Hoinic; 7) Coruri bărnătești; 8) Cetine din „Căiătorii în Basarabia: Stefanelli.

Pe urmele lui Liciu. Unul dintre cei, cari și-au câștigat mult simpatia publicului bucovinean cu ocaziunea turneurilor din anii trecuți întreprinse de regretatul Liciu în Bucovina, d. Belcot s'a decis să continue opera apostolică a marelui său înaintaș. Compunând o trupă de comedie cu artiști ai Teatrului Național din București, d. Belcot va da în Bucovina o serie de 15 reprezentații. Reprezentațiile vor începe pe la mijlocul lui iunie în Cernăuți și se vor continua în Suceava, Rădăuți, Gura-Humorului, Câmpulung, Sirete, Storojineț. În Cernăuți se vor da 5 reprezentații, în celelalte câte una sau două. Repertoriul e format din piese naționale și comedii. Pentru răsăritul acestui turneu merită să continue opera regretatului Liciu e garanță suficientă numele lui Belcot.

Atragem atențiunea on. public cetitor al ziarului nostru, că cele mai noi buchete și cununi de trandafiri, — plante, flori, precum și totfelul de flori mai ieftin se capătă la

JELINEK FERENCZ
grădinar

Oradea-Mare (Nagyvárad).

Catalog de prețuri gratis și franco.

— Ziarul „Românul, și, toaia poporală, „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare Calea Grivița.

Litere — Arte — Științe

Dr. Oscar Jászi

Despre formarea statelor naționale și chestiunea naționalităților.

— Recenziune. —

(Continuare.)

de dr. Cassiu Maniu.

Indramările științifice totdeauna sunt neavenite în politică, dacă acele turbură liniștea conștiinței biruitorilor în lupta națiunilor. Dar mai ales în epoca noastră ce se închină orbește cuvântului magic: Succes. Succes, cinism și disprețul tuturor considerațiilor înalte sunt acei dușmani, cari se vor ridica împotriva sistemului de gândire științific. Și să nu uite nici un scriitor politic, cât de mult se poartă atmosfera generală politică poetică descriere a celor puternici încrezuți cu noroc și sfidători față cu suferințele semenilor săi cuprinsă în „Inelul lui Polierate” a lui Schiller. Și în Europa sunt câțiva polierate, cari ar face foarte bine să-și aducă aminte de sfatul înțeleptului egiptean, că norocului trebuie ficcine să plătească tribut și încă așa tribut greu, cum a fost al lui:

„Doch hatt ich einen theuren Erben
Den nahm mir, Gott ich sah ihn sterben
Dem Glück bezahlt ich meine Schuld...”

Findeä:

„Du hast der Götter Gunst erfahren
Die vormalis deines Gleichen waren
Sie zwingt jetzt deines Scepters Macht”.

Acest sfat pus în cel mai potrivit mod și în oara supremă ar face din acești mulți polierate și succesulai politici — oameni cu rezon.

Acest tribut înțeleptese aducă norocului de câtră unguri îl recomanda cetățeni onesti și pătronzători, cari se ocupă științificeste cu probleme politice ce privesc întreaga omenime și după cari e dator moralmente fiecare stat și popor a și eroi instituțiile sale obștești politice.

Cumcă ce va să fie acest tribut al *Polieratului ungar* ne spune dela început eminentul scriitor atât în motto-ul ce și l-a ales, că „Trebuie ungarul, valahul, slovacul să-și deie mâna de frate, căci frații sunt în năcazuri și în rușinea de o mie de ani!...” cât și în capitolele înfățișând adâncirii și precizării metodice a noțiunilor de naționalitate și stat național unitar.

D. Jászi este un gânditor obiectiv, care nu se abate dela logice descoperirei adevărului statitor de cei mai mari scrutători ai adevărului și ajunge la rezultate bogate în definițiile naționalității, a națiunii și criteriile statelor unitare naționale. Legea aristotelică și platonice a constatării adevărului prin găsierea cauzelor, va să zică a originii unui lucru, nu a dat greș nici aici. D. Jászi prin amare ne dă adevărul întreg, când zice, că naționalitatea este un agreeț însemnat de oameni de aceeași limbă ce are conștiința coeziunii sale și să consideră o personalitate distinctă, iar națiunea este naționalitatea ajunsă la stăpânire în statul ce-l formează sau singură, sau împreună cu alte naționalități, pe cari sau le-a conopit sau le-a silit la cooperarea în stat prin violență, sau prin pact.

Autorul îndeplinește cu cea mai mare agerime munca cercetării și precizării noțiunii unui stat național, când nu se îndestulește cu espunerea simplă a stărilor statelor naționale unitare, cum este Franța, Italia ci luând în revistă toate statele, ce au tendența de a se unifica naționalicește cum sunt: Anglia, Spania, Statele-Unite etc. Stabilește atât substanța unui stat național unitar, cât și atribuțiunile fără de cari nu există un adevărat stat național unitar. Statul unitar național după autor are următoarele atribuțiuni:

1. Teritor și o mulțime supuse aceluiași ordine de drept, având armată unitară.

2. Această ordine de drept și organizație unitară ostășească se întemeiază pe unitate economică.

3. Statul național unitar să întemeiază pe ideea, că toți cetățenii sunt egali înaintea legii și că toți pot lua parte la munca socială, după legea împărțirii muncii.

4. Statul are esactă cunoștință despre raporturile personale și materiale ale singuraticilor. Iar singuraticii își cunosc esact drepturile ce le compet față cu puterea de stat și știu că acele în principiu sunt identice pentru fiecare cetățean.

5. Legătura aceasta strânsă și statornică dintre stat și cetățeni se face cu putință prin mijloacele de comunicație și de informație și de opinie publică tot mai perfecte.

6. Statul național este statul schimbului de averi liber și a economiei naționale de bani și de credit cu funcțiune organică, pentru toți cetățenii. Doi factori trebuie să funcționeze în aceeași vreme, pentruca să existe stat național unitar: o clasă de țărani, economi liberi și viața intensivă orășanească pe temei economic bănesc.

7. Acești factori juridici și economici fac, că mai mult un stat național unitar devine o legătură ce se numește englezește: Commonwealth, va să zică obștească bună stare materială. *Religiunea statelor moderne, ideea solidarității naționale se afirmă în statul național unitar, tot mai mult.*

8. În statul unitar național există în afară de unitatea juridică, ostășească și politică și o limbă literară obștească și înțoemai peste toată țara, care ori a contopit limbile sau dialectele străine, ori a ajuns să exprime unitatea juridică și a negoțului, ca limbă a statului și a vieții economice.

În lipsa acestor atribuțiuni numai frazeologii și declamatorii mai pot vorbi despre stat național unitar ungurez, englezesc, rusesc, turcesc etc.

Scrisoare din Roma

Noul atașat militar român în Roma. — Criticile aduse războiului italo-turc de un deputat italian. — Caneva și Ameglio.

De câteva zile a cosit noi, luându-și postul în primire, noul atașat militar român, d. căpitan de stat major, Mihail Ignat, care a fost numit în locul d-lui colonel G. Vlădeșcu, care fiind înaintat a fost chemat la corp.

D. căpitan Ignat este un distins ofițer al armatei noastre și un fost elev al școlii de război din Turin, pe care a absolvat-o cu deosebit succes, fiind promovat al treilea. Cunoșcând în profecție limba italiană și având multe simpatii printre camarazii săi italieni, noul atașat militar român promite să stea cât mai mult la Roma. Nu îndoim, că va aduce servicii reale țării noastre, că va lucra cu tot zelul de care e capabil, pe ce armata română să profite după urma experței, pe care italienii au câștigat-o în desfășurării războiului cu turcii.

Zilele acestea d. căpitan Ignat va fi în audiență de M. S. regele Victor Emanuel, căruia îi va prezenta și anuarul armatei române pe 1911.

La congresul, pe care Pa ținut partidul publican la Ancora sântămăna trecută, s'a discutat cu aprindere chestia tripolitană. Unul din membrii ai partidului republican, deputatul Barlai, după ce a arătat necesitatea encuceririi Tripolitaniei și Cirenaicei a criticat cu asprime modul cu a fost condus războiul și a anunțat punctele prin

GONDA

▲▲▲ Stabiliment de vestminte ▲▲▲

TIMIȘOARA-CETATE, STRADA HUNYADI nr. 7.

Cea mai mare casă de tot felul de vestminte pentru bărbați, copii și fetițe.

Secție pentru comande după măsură. Pânuri originale engleze.

Prețuri ieftine.

Telefon 451.

cipale, pe care le va desvolta la timp oportun în cameră.

În primul loc deputatul republican găsește, că foarte rău s'a procedat când la începutul războiului nu s'a capturat vasul turc „Derna”, lucru care s'ar fi putut face cu mare ușurință. Deasemenea nu înțelege pentru ce nu s'a căutat distrugerea întregii flote turcești. Pentru necunoașterea psihologiei arabilor de către conducătorii războiului nu poate avea, decât cuvinte de revoltă, după cum deploră și absoluta nepregătire diplomatică a guvernului, care s'a izbit de opoziția întregii Europe, atunci când era mai sigur, că vor interveni puterile pentru încheierea păcii. Faptul, că s'a lăsat să treacă șase luni de zile fără a se începe acțiunea energică, ce se desfășoară azi în Marea Egee în condiții mult mai dificile decât acum șase luni, e o dovadă mai mult de puțină chibzuială a guvernului italian.

*

Criticele deputatului italian nu sunt singurile care se aduc războiului ce nu se face în Tripolitania.

Ziarele italiene publică zilnic articole pline de nemulțumire față de lăncezeala cu care se dau luptele. *Giornale D'Italia* se întreabă cum de se țin în loc atâtea trupe pe câmpul de război iar *La Vita* aruncă toată vina pe comandantul suprem Caneva, a căruia tactică pare că e tocmai contrarul devizei: *Il massimo effetto col minimo sforzo*. Și în adevăr, e ridiculă acțiunea, sau mai bine zis neacțiunea armatei italiene din Tripolitania. Înaintările se fac cu greu și numai după multă și inutilă pregătire. Zilele trecute s'a făcut mare vâlvă cu privire la un atac contra lui Gargaresch. Or, iată ce s'a întâmplat în realitate:

Cu două zile înainte se anunțase să se facă pregătirile necesare pentru ca 27.000 de pușcași, în afară de armele speciale să se pue în mișcare. În zorii zilei fixate, caii, cămilele, oamenii erau gata de plecare spre Zanzur, când deodată ordinul a fost contramandat de generalul Caneva și toate trupele și-au reluat posturile ocupate mai înainte în șanțuri și au continuat să stea în așteptare la doi kilometri departe de cei două mii de Arabi, câți se găseseră acum în punctul Gargaresch.

Se știe de asemenea că s'au construit drumuri de fer până la Ain-Zara, unde soldații sunt ținuți de patru luni de zile fără să se fi reușit încă să se împiedice contrabanda pe care Arabii o fac la o depărtare de câțiva kilometri. Numai din cauza acestei neacțiuni se explică cum de atâtea vreme nu s'a înregistrat nici o bătălie. Și ziarele găseseră că e o rușine să se mai continue această nenorocită tactică a generalului Caneva. Pentru a salva onoarea armatei, dela care toată lumea se așteaptă numai la succese, e numai decât nevoie să se meargă împotriva inamicului, să se caute cu orice preț punerea lui pe fugă, decimarea, pierirea lui...

Ceeace a făcut ca criticele, împotriva sistemului lui Caneva să fie așa de aspre a fost tocmai victoriile strălucite reportate de Ameglio mai întâi în Lobia și acum în urmă în Marea Egee.

Din apropierea ce s'a făcut între cei doi comandanți rezultă diferența de tactică și toți Italianii găseseră reprobabilă neactivitatea lui Caneva și n'au decât cuvinte de laudă pentru abilitatea lui Ameglio, care în așa scurt timp a reușit să aibe numai victorii în acțiunea energică pe care a desfășurat-o contra turcilor.

Italianii se tem însă, și cu drept cuvânt că succesele reportate de Ameglio nu vor fi suficiente pentru a se rezolva conflictul italo-turc și a se junge la recunoașterea suveranității italiene în Asia. Pentru aceasta războiul trebuie să se facă serios în Tripolitania și deci e neapărată nevoia ca stemul Caneva să se Ameglio-reze.

Roma, mai 1912.

Tiberinus.

Potopul

Ținuturi întregi din comitatele Caraș-Severin, Arad, Solnoc-Dăbâca, Sălaj și Murăș-Turda sub apă.

Jalea stărnită în țară în urma uraganului din săptămânile trecute, care a lăsat un întreg colț de țară în cea mai neagră mizerie nici n'a pornit măcar să se potolească, lacrimile de durere n'au apucat să se usuce și o altă nenorocire, o năpastă și mai mare, de astă dată în mai multe părți deodată, a dat peste bietul popor. Cu greu vor îndura bieții oameni lovitura aceasta a sortii, acum mai ales, când cea din urmă fărămă de mălai s'a isprăvit din podul săracului. Și e mult încă până la seceriș, de vom mai putea vorbi de seceriș pe locurile ce stau acum de un metru sub apă. Ni-se strânge inima de durere când ne gândim la soarta nefericită ce a dat peste bieții noștri țărani. De data asta mai rău au fost băntuite ținuturile românești.

Timișul, Bârzava, Bistra, Murășul, Someșul și o mulțime de păraie de munte au ieșit din alvie, inundând sate și câmpii și înecând în valurile lor murdare oameni și animale și răpind cu sine avutul și sudoarea a mii de economi, în cea mai mare parte români. Unde până mai adineaori ochiul se opria cu plăcere asupra lanurilor verzi de grâne și a livezilor pline de bielsug, astăzi se întinde o mare de apă tulbure, deasupra căreia plutesc căpițe de fân, lemne, coperișuri de case, cotețe și diferite obiecte răpitate de valuri dela gospodăriile oamenilor. În cele următoare dăm amănuntele ce le avem până acum asupra năpăstuirii apelor.

În comitatul Caraș-Severin.

În urma ploilor continue de 3 zile și a rușii de nori ce a urmat în noaptea de duminică spre luni, râurile au ieșit din alvie în zori acoperind și locurile cari până acum se credeau scutite de inundații. La *Ferdinandsberg* apa a trecut cu aproape jumătate de metru peste maximul constat cu ocazia altor inundații. Partea de jos dinspre gară a orașului Caransebeș e inundată până la înălțime de un metru. Comuna *Sacul* e întreagă sub apă.

Partea românească a orașului *Lugoj* e încunjurată de apă din toate părțile. *Lugojul* german numai în parte e inundat, partea sudică dinspre târg și promenada de jos. Mai multe case de pe malul *Timișului* s'au surpat, altele amenință să se surpe. Noul pod de beton, zidit abia anul trecut în locul celui nimicuit cu ocazia inundațiilor trecute, a fost rupt de valurile furtunoase. Din multe case abia luni după amiază au putut salva pe oamenii primejduiți, cari tremurau de groaza morții. Țipetele desnădăjduite ale femeilor și copiilor ce se refugiaseră în podul și pe coperișele caselor își sfășiau inima. Apa a pătruns în pivnițele caselor chiar și în locurile cele mai scutite, cauzând pagube enorme locuitorilor, în special comercianților și industriașilor. Alte amănunte în numărul de mâne.

La 6 chlm. spre nord-vest de *Lugoj* se întinde comuna *Silha* și imediat după ea *Coșteul-mare*, 3 sate românești mari și înfloritoare, astăzi sunt pustiite de valurile *Timișului* și ale *Beghei*. Pentru ca toată lumea să vadă ce năpastă a căzut peste aceste comune dăm mai la vale scrisoarea ce ni-o trimite d. avocat dr. P.

Cioban din *Timișoara*, care petrecea tocmai în *Silha* în timpul primejdiei.

Potopul din Bănat.

Potopul s'a deslănțuit cu toată furia ponibilă și într'un mod îngrozitor mai ales în comuna *Silha* și *Coșteul mare* în ziua de *Rosalii*.

Timișul a ieșit pe drumul *Lugojului*, a rupt drumul de țară și drumul de fier, a încunjurat comuna *Silha* și în câteva clipe toată comuna a fost umplută de valuri uriașe: lemne, poduri, mobile și animale înecate.

Oamenii cuprinși de spaimă își părăsesc casele, ies cu vitele pe deal, iar cei mai mulți fug dinaintea potopului către comuna *Belint*.

Preotul din *Silha* cu familia a seară la 8 ore a trebuit să-și părăsească casa și să fugă în sf. biserică. Când valurile murdare s'au ridicat până la biserică și au intrat și aici, familia preotului și a avocatului dr. P. Cioban din *Timișoara*, care se afla în *Silha* pe sărbători, și-au aflat scut în turnul bisericii, unde au mai așezat și copiii învățătorului, femei neputincioase și copii mici.

Apa a crescut toată noaptea. Azi dimineața a trebuit să ieșim din biserică cu luntrea și să fugim spre *Belint*.

Cu aceasta ocaziune am văzut momente mișcătoare. Economul *Ștefan J.vescu*, căruia în decursul nopții i-s'au surpat ambele case din comună, și apa i-a nimicuit toată averea, își ia luntrea și fugă la biserică de unde scoate pe d. dr. P. Cioban, care își ținea copilul în brațe, soția acestuia, și pe toți cei refugiați în biserică, îi așeză cu o nedescrisă bărbăție și curaj, stând în apă până în pept, își ia luntrea și-și continuă munca nobilă și înălțătoare.

Tot astfel a putut scăpa în viață și familia preotului *Adam Groza* din *Coștei*, ai cărei membri numai pe ferestri au mai putut ieși și a se așeza în luntre.

În *Belint* la prea on. d. protopop *Serb* și-au aflat scut și mângâiere toți cei refugiați acolo, pentru care faptă nobilă îi aducem și pe aceasta cale cele mai sincere mulțumiri.

În *Silha* și *Coștei* stau toate casele în apă. Una după alta se prăbușesc în apă zidurile caselor. O detunătură, apoi un nor de praf face cunoscut, că încă o casă s'a surpat. Ambele comune sunt total nimicite.

Nu auzi, decât Țipete de desperare, pocniri de păreți, mugetul vitelor și vaietul înfricoșat al apelor.

Numai acoperișele caselor și coroanele pomilor se mai văd din apă.

Nu se știe încă câți oameni și-au pierdut viața. Ajutor de nicăiri până acum

Tot astfel stau în cale și comunele *Sacul*, *Lugojel*, apoi *Perul*, *Babșa* și *Chisetau*, unde atât *Timișul* cât și *Begheiul* au exundat în așa chip că pe drumuri și în case apa este până la brâu, în alte locuri chiar de un stat de om.

Ar fi de dorit ca pentru bieții țărani nenorociți din aceste comune să se facă colecte publice și să se trimită ajutor grabnic.

Rodul țărinelor bogate de pe întreg teritoriul comunei *Silha* este total nimicuit, și paguba aici este enormă și oamenii desperați.

Ajutoarele marinimoase ale publicului rugăm să se trimită ziarului „*Romanul*” sau, direct preoților din comuna *Silha* și *Coștei*, adecă d-lor *Isaia Popoviciu* și *Adam Groza*.

Cu stimă

Dr. P. Cioban.

Nu mai puțin au fost băntuite și comunele de pe valea *Berzavei*. Orașul *Recița* e sub apă. Fabricile sunt înecate, munca stagnează. 20—30 de case s'au prăbușit. Toate podurile au fost rupte și duse de valuri până spre *Bogșa*. Din *Timișoara* au plecat la *Recița* 200 de pioneri în ajutorul năpăstuiților. Pagubele sunt incalculabile, trec de câteva milioane. 6000 de muncitori au rămas fără muncă, pieritori de foame, până se vor putea reincepe lucrările.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

În comitatul Timiș primejdia amenință mai mult comunele Șag, Budin, Madoș, Macedonia și Rudna. Mai mulți oameni au pierit în valuri.

Urgia din Sălagiu.

Simleu. Puvoiu de apă, alimentat de topirea zăpezilor și de ruperea norilor în munții Meseș și Măgura a pricinuit exundarea râului Crasna. Comunele de pe malurile Crasnei au fost toate inundate. Comuna mixtă Crasna, — ai cărei locuitori sunt în mare parte maghiari, familii românești fiind numai 80 față de cele vro-o 440 străine, — a fost total inundată. Tot asemenea și comunele Vârsoț și Poriceiu dintre cari numai ultima are o majoritate românească. Din această comună puvoiu a luat doi copii cu pat cu tot. Șimleul a fost asemenea inundat în partea cea mai mare. Victime omenesti a mai avut și comuna curat românească Șeredeu.

Jibău. În noaptea de sâmbătă spre duminică și râul Agriș a exundat înecând toate comunele de pe ambele țărmuri, începând dela comuna curat românească Agrișul-de-sus și până la Jibău. Linia ferată dintre Jibău și Sirduc a fost complet distrusă. Ținutul dintre râul Agriș și râulețul Almaș pe o lățime de 20—25 kilometri e sub apă. Orice comunicație e întreruptă. Locuitorii comunelor situate mai la șes părăsind casa, avere și tot ce aveau s'au refugiat la locuri mai înalte. Despre victime omenesti nu se știe încă.

Dej. Frunțele comune românești, Cățcaul și Ocna-Dejului au fost inundate de râulețul Salca. Peste noaptea de sâmbătă spre duminică și Someșul a crescut într'atâta, că e teamă de exundare. Toate sămănăturile sunt sub apă.

Podul de fier de pe linia ferată din Valea Someșului situat aproape de comuna românească Hășdatea a fost dus de apă. Străzile principale ale Gherlei sunt încă sub apă. Comunicația se face cu luntrile.

Valea Murășului

Comunele Indiceș, Falfalău, Obafăia, Peteleș, Curtifaia și Iernutfaia toate cu o populație în majoritate românească sunt sub apă. Murășul în mai multe locuri a ieșit din alvia sa cauzând pagube enorme. În locul sămănăturilor azi nu vezi decât o mare de apă spumeoasă.

Podul de peste Mureș dela Reghinul săseș a fost luat de apă. Linia ferată în dreptul comunei românești Poleți-Ilva a fost distrusă. Mureșul aduce din munți boi, oi și alte animale de casă, înecate.

Tot asemenea sunt sub apă mai multe comune din comitatul Mureș Turda. Comunele Erneiul-mare, Sânt-Aha, Odorfălău și Orheiu sunt inundate în mare parte.

Parte din orașul Mureș-Oșorheiu e asemenea inundat.

Pârăul ce trece prin mijlocul orașului Maria-Radna a exundat asemenea. Proceșionistii în număr de peste 10 mii, au fost surprinși sub cerul liber de potop. Femeia lui Ioan Kovács soșită tocmai din cott. Heves la mănăstire a fost luată de puhoi. Corpul înecatei nu a fost aflat încă.

Să contribuim la fondul ziaristilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa Institutului de credit și economii „Ardeleana” în Orăștie — Szászváros.

Cătră abonați!

Restanțierii sunt rugați să răscumpere chitanțele de abonament ce li se vor expeda la 1 Iunie a. c.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”

INFORMAȚIUNI

Arad, 28 Maiu n. 1912.

Mulțămită publică. Din prilejul jubileului semicentenar al societății „Petru Maior” au încurs următoarele donațiuni și suprasolviri: Vasile de Stroescu 12000 cor. (fond special), dr. Ioan Mihai 2000 cor. (fond special), d-nele Viora dr. Ciordaș, Aurelia Vulcan, Elena Popoviciu, dr. Iosif Gall, dr. Teodor Mihali, Ionel Mocsonyi de Foen, dr. Mihai A. Popoviciu câte 200 cor.; Ex. Sa Ioan Meșianu mitropolit, George Pop de Băsești, Il. Sa dr. Demetriu Radu, episcop, dr. Nicolae Oncu, dr. George Bilașco, Partenie Cosma, dr. Victor Ovișor (taxă de membru fondator), d-na Eufemia Ștefanică, dr. Emil Babeș, (taxă de membru fondator), Antoniu Mocsonyi de Foen, d-na Elena de Vaida-Voevod (taxă de membru fondator), d-na Elena Hosszu-Lohain, dl și d-na Goldiș, d-na Valeria de Herbay, Gavril Tripon, dr. Ludovic Mheș, dr. N. Labonțiu (taxă de membru fondator), d-na Margareta dr. Meșter, doamna Aurelia Petran, dl și d-na Dr. C. Pop, „Grănițeru” („Dobra”) câte 100 cor.; dr. George Doștin, Alex. Lupu, dr. Iuliu Maniu, d-na Al. Mocsonyi de Foen, d-na Silvia Plopu, Ioan Mezei, Il. Sa dr. Vasile Hossu, episcop, d-na Maria Dima, Andrei Bârseanu, dr. I. Marghita câte 50 cor.; „Economul” (Cluj), dr. Liviu Cigărean, A. Popoviciu, d-na Alosia Sida, dr. Iuliu Coste câte 25 cor.; Ex. Sa Victor Mihály de Apșa mitropolit, dr. Iosif Blaga, Bazil Jurca, Nic. Comanescu, dr. Iosif Popoviciu, Aurel Cosma, dr. Horia Petra-Petrescu, dr. Aurel Grozda, Petru Ionașiu, V. Bianu, Familia Cormoș-Alexandrescu, Ioan de Preda, dr. Romul Veliciu câte 20 cor.; dr. Vasile Suciu, familia Cocean, dr. Izidor Pop, Familia Dragoș câte 15 cor.; dr. V. Sohan 14 cor. 50 fil.; dr. Ioan Erdélyi, dr. Adalbert Cozmuța câte 14 cor.; dr. Nic. Ciacian, dr. Adalbert Cozmuța câte 12 cor.; Const. Cothișel, Ioan Urziceanu, dr. V. Seni, G. Țăranu, dr. Romul Boilă, dr. Savu Marta, dr. Tit Babeș câte 10 cor. E. Mezin, Col. Silviu de Herbay, d-na S. Maior, dr. I. Pordea, S. Rus, câte 8 cor. P. Dancășiu 6 cor. I. Bârșan, V. Tor-dășianu, d-na A. Pavel, dr. S. Farkaș, A. Pocrean câte 5 cor.; dr. Ghiță Crișan, C. Mezei, dr. G. Bârlea, dr. S. Moldovan, S. Dancășiu, dr. Oct. Pavelea, dr. A. Iuga, dr. Vasilie Filipciuc, dr. Laurian German, I. Onciul, câte 4 cor.; I. Tat, 3 cor.; dr. I. Mezin, dr. N. Oltean, dr. T. Popa, I. Rusia, câte 2 cor.; dr. I. Juga, S. Chevereșan, A. Șiclovian, câte 1 cor.

Marinimoșilor donatori le exprimăm și pe această cale sincere mulțumiri în numele societății „Petru Maior”. Budapesta 15 maiu. — Nicolae Căliman vicepreședinte. Victor Popoviciu, casar.

Nou dar din partea d-lui Stroescu. Ni-se scrie: dl Vasile Stroescu, marele nostru binefăcător a binevoit a dăruii 500 cor. pentru repararea școalei gr. cat. din Mușca, pentru care dar îi aducem cele mai adânc simțite mulțămite. Dumnezeu să ni-l țină la mulți ani în deplină sănătate. Cu stimă Nicolae Ungurean preot gr. cat.

Din Viena. Sâmbătă seara a avut loc la hotel „Riedhof” o serată a societății accdemice „România Jună”. A luat parte lume aleasă, între cari și aviatorul Aurel Vlaicu, care petrece de o vreme între noi.

D. dr. Mihai A. Popovici a ținut o frumoasă conferință despre stat. D-sa ne-a făcut cunoscute câteva dintre cele mai interesante teorii despre stat, parte teorii vechi, parte de ale moniștilor din zilele noastre. Conferința d-lui Popovici s'a sfârșit în cea mai mare satisfacție a celor de față și în aplauze nesfârșite.

Au urmat apoi câteva quartete frumos executate de d-nii Crișan, Rădulescu, Medrea și Cavasi.

A luat apoi cuvântul d. Ioan Grămadă. D-sa ține o înduioșătoare conferință despre Domnița Ruxandra, fiica lui Vasile-Vodă Lupul. Vorbește despre munta frumoasei domnițe cu sălbaticul cazac Timuș și despre sfârșitul negrăit de tragic al acestei fete de vovod, despre care s'a scris o întreagă literatură în limbile străine. La noi a scris despre ea Asachi, Hașdău, N. Gane și dintre scriitorii tineri a scris o dramă domnul A. de Herz.

La sfârșit s'au executat câteva cântece populare. D. Medrea ne-a înduioșat cu „Jelui-maș și n'am cui”.

Coresp.

O ligă pentru salvarea portului național.

Ni-se scrie: Este un simptom al timpului că frumosul port țărănesc al femeilor române, perde mercur terenul.

În multe locuri am văzut fetele de țăran îmbrăcate, de zile comune, în roții peștrișe și de așa, că portul lor numai românesc nu se poate numi. În zile de sărbătoare portul românesc se împeștrează cu bucăți de vestminte luxoase, cari nu sunt manufacturi de ale țărancelor noastre.

Față de acest simptom, noi doamnele și dzoarele române ar trebui să facem un astfel de gest, încât țărancelor noastre să le deșteptăm dragostea și respectul față de portul nostru strămoșesc. — Accasta după modesta-mi părere s'ar putea face în modul următor: dacă noi dam-le române am înființa o „Ligă”, ale cărei membre să fie obligate a purta costum național atât în zile comune cât și în sărbători. Pentru ca accasta să fie cu puțință, costumele să fie cât mai simple, dar cu gust și ieftine. — Membrele ligei să plătească o sumă anuală bagatelă, din care apoi să se premieze manufacturile acelor țărance, cari vor fi judecate a fi mai original românești, lucrate mai cu gust și mai ieftine.

În fine, în ori și ce mod, ar trebui imitată o mișcare puternică pentru portul românesc al țărancelor române. — La caz când modesta mea idee ar fi apreciată, voi mai reveni.

Ziua națională de 10 maiu s'a serbat solemn la Viena cu serviciu divin, celebrat de părintele protoiereu Pavel Boldea azistat de diaconul N. Popescu (București), în prezența coloniei române. Excelența Sa dl ministru plen. Edgar Mavrocordat a fost prezent cu doamna, toți domniile dela legațiune, secr. gen. H. P. Carp cu doamna, de Telemac, atașatul militar maior Eremie cu ofiterii stagiați, atașatul comercial G. Moroianu; dela consulat, fostul consul general A. de Lindheim, consul general Reitzes de Marienwerth cu doamna, consulul H. Arnold, secretarul Ghimboș; din comitetul bisericii, dl general Al. Lupu, dr. St. N. Ciurcu, colonel Silviu de Herbay, dr. V. Roșca, dr. L. Popovici, prof. C. Nedeleu, reprezentanții societății „România Jună”, mulți studenți.

Diaconul N. Popescu a rostit un dis

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă garanță de zece ani.

curs foarte frumos despre însemnătatea zilei de 20 mai. Corul a cântat sub conducerea dlui Ionel Crișian.

După amiază a fost recepție la dl și dna Mavrocordat.

Apel! Toți acei P. St. și iubiți colegi, cari au depus examenul de calificare inv. la institutul pedagogic gr. ort. român din Arad, — în anul 1902: sunt rugați a-mi comunica adresa lor spre a putea intra în corespondență cu fiecare în parte.

In urma însărcinării primită dela iubiții Colegi, doresc a-i consulta, cu privire la conteleplândă întrunire, colegială, carea în virtutea hotărârii noastre de atunci armează a se ține în vara anului 1912.

Rog pe fiecare iubit Coleg să-mi comunice urgent locul unde e stabilit și în legătură cu aceasta a mi-se scrie, că care termen îl crede dânsul de cel mai potrivit pentru ținerea întrunirii. Observ aici, că fie care coleg e rugat a-și da bine seama, ca nu cumva în timpul pe care dânsul și l-a ales să fie reținut de o forță majoră independent de el. După ce voui fi în măsura a cunoaște păreri iubiților colegi, voi face „Convocarea” pe carea o voi da-o publicității și voui împărtăși-o cu fiecare în scris. *Sacoșul-unguresc* la 24 maiu 1912. Cu dragoste frățească *Petru Savi* inv. gr. ort. rom.

Un mare cutremur în România. Din București se telegrafiază, că alaltăieri seara la 8 ore aproape în întreaga România s'a simțit un cutremur de pământ. Mai cu vehemență și însoțit de murmurul subpământean a fost cutremurul în orașul Focșani unde a cauzat mari pagube. Intre locuitorii orașului a erupt o panică mare. La 10 ore s'a simțit din nou un cutremur secundar. Locuitorii refugiați deabia au mai cutezat să se reîntoarcă în oraș

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare al „Societății meseriașilor români din Blaj” au contribuit: Mihail Șerban, profesor în Blaj din prilejul căsătoriei sale cu dsoara Rozica Căpușan, 10 cor. dr. Victor Colcer, medic Rodna, 10 cor. Iustin Iosif Hossu, agronom, Nicolae Negruțiu, profesor Blaj, câte 2 cor. N. Borza, preot Boarta, Emil Masca, Enea Romonțan, Ioan Cozma, absolvenți de teologie cu prilejul hirotonirii întru preoți câte 2 cor.

Ioan Bărbat, măestru cojocar în loc de amant de fidanțare cu dsoara Silvia Baci din Uioara contribuit 4 coroane la fondul orfanilor de meseriași.

Spargere și furt în Moleciul inferior (Bran). „Gazetei” i-se scrie din Bran: In săptămâna trecută individul Nicolae Blaj zis și Hop împreună cu Ion Voinescu, ambii din comuna Moleciul inferior, voind să meargă la lucru de pădure, s'au cugetat, că în loc să-și procure de-ale mâncării cu parale, mai bine să-și sterpelească alimentele dintr'un loc, unde le ochiseră din bună vreme. Spre acest scop în săptămâna trecută au și comis o spargere la casa unui om din numita comună, de unde apoi au furat slănină, carne etc.

Fiind însă cunoscuți de păgubaș, au fost dați pe mâna jandarmeriei, care i-au deținut, le-a luat interogatorul, apoi legați în lanțuri i-a escortat în temnița judecătorei unde-i așteaptă osânda bine-meritată, spre a servi de învățătură și altora, cari se îndeletnicesc cu astfel de fapte și cari de altcum în Bran nu sunt tocmai rari.

Nou avocat român. Agilul tânăr lugojan, dr. *Fabius Ion Geleșian*, a depus, vineri în 24 l. c., cu bun succes cenzura de avocat, înaintea comisiunii din *Murășoșorheiu*. Felicităm din toată inima pe acest tânăr cu pregătiri serioase, și-i dorim spor și mult noroc, pe drumul ce acum îl însepe.

Promovare. D. Nicolae Damian din Balășa, absolvent de teologie și drepturi, a fost promovat Sâmbătă în 25 l. c. *doctor în științele iuridice*, la universitatea din Cluj.

Serbia. Rezultatul preliminar al recensământului făcut la 31 decembrie 1910, este după publicațiunea oficială („Résultats preliminaires du dénombrement dela populaiton... dans le royaume de Serbie”) acesta:

Serbia a avut atunci, pe extinderea sa de 48.303 km. q 2,911.701 locuitori, deci 60 pe 1 km. q. Sporul a fost în anii 1905—10 de 82%: în 1900—1905 de 79%.

Orașele mai însemnate arată următoarele cifre de populațiune.

		Creșterea, în %	
		1905—10	1900—05
Belgrad	89876	15.5	11.6
Nis	24949	13.7	—10.7
Crageoievaț	18376	16.8	0.1
Lescovaț	14.266	4.5	0.0
Pojarevaț	13.613	11.9	—6.7
Șabat	11.541	6.6	9.6
Vrania	10.487	0.5	—1.4
Pirot	10.737	7.4	—3.8
Zaiclar	9.462	20.9	—4.5
Valievo	8.832	22.0	3.5
Crăsevaț	8.417	6.4	13.5
Semendria	7.411	4.4	—0.5
Ușițe	6.239	7.9	—12.7

Dintre districte, cel mai extins este cel de Vrania 4.342 km q cu 252.937 locuitori, populațiunea cea mai deasă o are districtul capitalei (121 pe 1 km. q) apoi cel de Semendria (112), cea mai rară cel de Ciacioc (37) și de Toplița (39 pe 1 km. q).

Rectificare. In N-ful 103 al ziarului nostru la informația referitoare la fondul soc. „Petru Maior” s'a stracarat o greșală și anume: d. Coman Șogan s'a înscris de membru fondator al soc. „Petru Maior” cu suma de 200 cor. iar. nu 100 cum a fost publicat.

† **Grațiele Iancu** din Secărab a reposat în 24 maiu st. n. Remășițele pământest ale defanței au fost așezate spre veșnică odihnă în cripta familiară din Secărab, duminică în 26 maiu n.

Odihnească în pace!

Lupte sângeroase în jeral orașului Fez. O telegramă din Fez anunță, că trupele arabelor au atăcat sâmbătă noaptea din trei părți orașul. O parte din ei au încercat să pătrundă în oraș peste porțile orașului, păziți de garda orașului. S'a desfășurat o luptă disperată și numai după ce au sosit în ajutorul gardei trupele de vânători, s'a retras dușmanul. In partea nordică a orașului dușmanul a fost alungat repede cu câteva împușcături de tun. Tot astfel a fost respins dușmanul și în partea a treia. Spre dimineață dușmanul s'a retras în grabă, ca la 6 ore să înceapă din nou focul asupra orașului, care a ținut până la amiază. Trupe au eșit din oraș pentru ca să încunjure pe dușman. O parte din trupele dușman au pătruns în oraș. Francezii au avut mai mulți răniți.

Triburile arabe s'au răscolit contra domniei franceze și nu se știe, câte jerife va costa pe Franța această țară.

Avansare. Valer Linția, originar din Cacova Băntului, asistent la catedra de botanică la școala superioară de sivicultură din Șemnit, a fost avansat și denumit de adjunct la aceeaș catedră, fiind totodată încredințat cu predarea „Ponologiei”. Felicitări.

Necrolog. Primim următorul anunț funebru: Dr. *Aurel Juga* avocat, sublocotinent ces. și reg. de art. în res., secretar al desp. Beclean al Astrei, jurisconsultul inst. de credit Bistrițiana la filiala din Beclean etc. după un morb greu și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului sâmbătă în 25 maiu 1912 la 1 oră și 3 pătrare p. m. în al 31-lea an al etății.

Rămășițele pământest ale scumpului d-funt se vor transporta duminică în 26 maiu a. c. la 2 ore p. m. la Negriștii în comuna natală, unde se vor așeza spre veșnică odihnă marți în 28 maiu a. c. la 2 ore p. m.

Beclean, la 25 maiu 1912.

Fie-i țărina ușoară și amintirea veșnică!

Apel. Întâlnirea — la 15 ani după examenul de maturitate — a colegilor absolvați în anul 1897, la gimnaziul gr.-or. român din Brașov. Iubiți colegi! Cincisprezece ani sunt o bună bucată de vreme. Așa că azi abia prin rostul gazetelor dacă ne-om mai putea da de urmă cei, cari acum sunt 15 ani eram atât de strâns legați prin cea mai frățească colegialitate. Întâlnirea la 10 ani am scăpat-o. Să nu lăsăm trecut prilegiul acestei de 15 ani, căci vremea se duce, trecându-ne nu numai tinerețea, dar stîrbindu-ne și numărul. Să ne întrunim dar la 29 iunie st. v. 12 iulie st. n. în Brașov, cu toată dragostea, ce ne legase odată.

Vă rugăm pe toți, cari știți așezarea și adresa altora, să le comunicați și particular despre proiectul acestei întâlniri, ca nimenea să nu ne lipsească.

Anunțările să le faceți de cu bună vreme la adresa: Dr. Victor Bontescu, avocat Hâtszeg. Iar programul și celelalte de lipsă o se vi-se vestească la timp.

Cu dragoste colegială: Dr. Mihai Popoviciu, preot Victor Pașcariu, preot militar dr. Virgil Cioban, preot Zenovie Popoviciu, avocat dr. C. Crăciunescu, avocat dr. Candid David, avocat dr. Victor Bontescu.

x **Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. In 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera avocațială.

Baie de aburi pentru dame și domni. In scaldă „Opre” situată pe piața Tököly, Lunea și Vineria p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membri cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvese 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

x **Stieler József, Budapesta, VII., str. Kazinczy Nr. 6/B,** fabrică de dulapuri de gheață, pe care o recomandă în atențiunea comercianților, ospătarilor și a măcelarilor. Dulapurile acestea se bucură de un bun renume în întreaga țară, ba chiar și în România. Avantajele acestor dulapuri sunt, că partea superioară a rezervoarului de gheață se poate lua jos, ceea ce în privința curățeniei e foarte avantajios. Gheața topită se scurge printr'o țevă în dulapul de jos, de unde cu ajutorul unui cep se lasă să se scurgă. Gheața rămâne totdeauna uscată, și prin aceasta zilnic se face o mare economie.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Ioan I. Mien, Căpânaș. Am primit 7 cor. abonament până la 30 Iunie 1912.

Pavel Bogoevici, Bania. Am primit 7 cor. abonament până la 30 Iunie 1912.

„Clubul Român” Rădăuț. Abonamentul e achitat până în 1 Aprilie st. n. 1912.

Gavril Selegian, Timișoara. Am primit 7 cor. abonament până la 30 Iunie 1912.

A. Coșocariu, Bicaz. Mai aveți de plătit 14 cor. pe sem. I. 1912.

Dr. Nicu Blăndu, Gurahumorului. Am primit 14 cor. abonament până la 1 Oct. 1912.

Văd. L. Nestor. Cluj. — Ați întârziat cu ofertul. Respectivul a intrat în legătură cu un comerciant, care i-a și expediat nucile cerute.

D. Poppa. București. Adresa cerută nu o știm nici noi.

Redactor res. onsal: Atanaslu Hălmăgian.

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGYEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

Caut
un candidat de avocat
cu praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa: **Dr. Emil Moutis**, avocat Șiria (Vi-lágos).

AVIZ!

Onorații acționari ai institutului financiar „MĂGURA” din Șimleu prin aceasta sunt invitați a-și face vârsămintele ratelor scadente tot la institutul „LUNCANA” din Margita (Bihor), deoarece institutul nostru actualmente se află sub înregistrare la tribunal, deci nu și-a început încă operațiunile.

Inregistrarea se va publica tot în coloanele acestui ziar oficios al direcțiunei. Șimleu, la 21 Mai 1912 n.

Cu stimă:

Direcțiunea institutului „Măgura” din Șimleu.

Concurs

pentru ocuparea postului de conducător la societatea morii „Frăția” din Coștei (Mélykastély), comitatul Timișului.

Salariu anual: 2000 cor.

Alesul e îndatorat a conduce și a supraveghea toate agendele morii, conform hotărârilor speciale ale direcțiunii, a purta întreaga corespondență și socoteală, a compune bilanțul anual, și a depune o cauțiune de 1000 cor.

Reflecții au să producă atestat de maturitate despre absolvirea școalelor comerciale și alte eventuale atestate despre praxă și servicii de până aci.

Recursele sânt a se înainta până la 15 Junie st. n. 1912 la adresa d-lui *Avram Corcea* în Coștei.

Coștei, 6/19 Mai 1912.

Direcțiunea.

In comuna CİNTEI se află de vânzare
o prăvălie cu trafică
și drept de birt. Doritorii să se adreseze lui *Petru Boariu*, Körösesente.

Caut
un candidat de avocat
care pertractează independent, vărsat în afacerile cărții funduare, **să știe bine limba română**, precum și **un scriitor** cu praxă și versat în limba română. Postul se poate ocupa momentan. A se adresa d-lui **Dr. Dénes Arthur**, avocat Marosujvár.

Gustați
Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

BIROU COMERCIAL PENTRU IMOBILE
:: ȘI PENTRU CREDIT FONCIAR ::

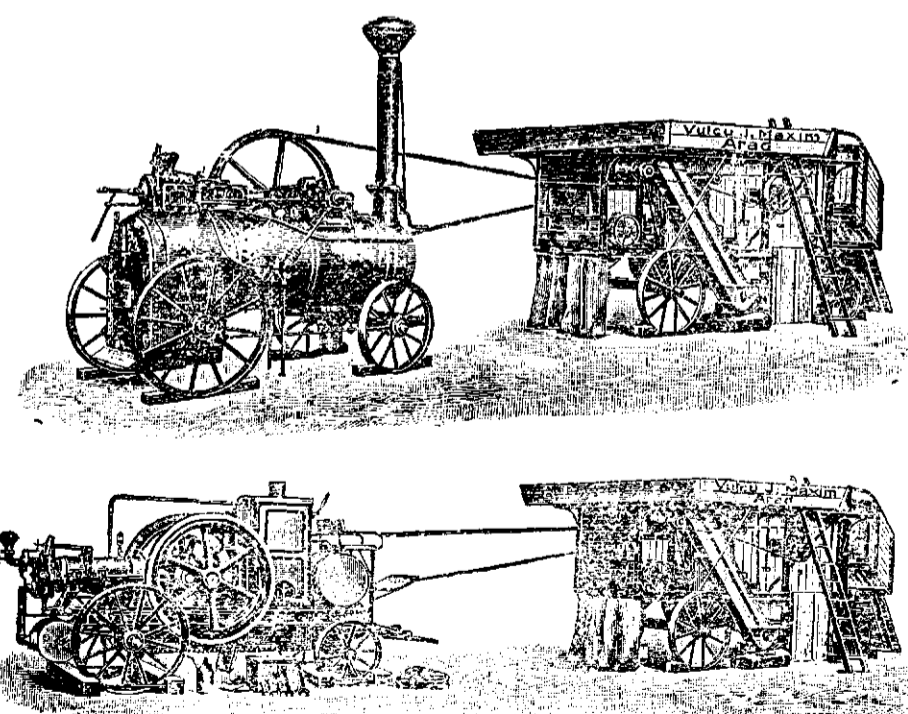
Rezolvă în mod foarte eulant cumpărarea și vânzarea de pământuri, vii, păduri și case. Mijlocește împrumuturi noi și convertează grabnic și favorabil datorii vechi, atât în loc, cât și în provincie. Sunt pronotate actualmente mai multe case mai mici și mai mari din loc, precum și mai multe proprietăți. In caz de binevoitoare autorizare până la rezolvire nu se compută nici o cheltuială.

LUSTBADER ADOLF
birou de mijlocire conces. prin lege.
ARAD, piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 12.

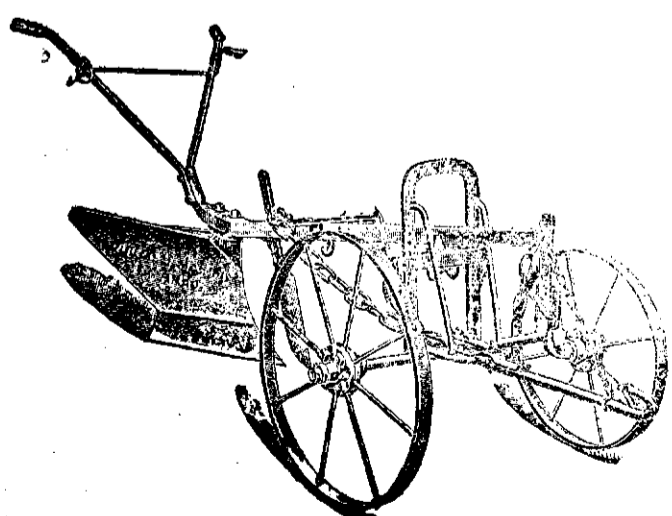
MAȘINI
pentru industria cimentului,
Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabrici complete din ciment
Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.
BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.
TELEFON: 93-13.

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună
GHETELE
pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației căștunarilor aradani”, și se pot procura :: cu prețurile cele mai moderate. ::
Director: **IUSTIN OLARIU.**
ARAD, Szabadság-tér nr. 14.
(Filiale în PISKI și CERMEIU).

MAXIM I. VULCU fabricant de mașini :
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efectuează în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute eulant, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

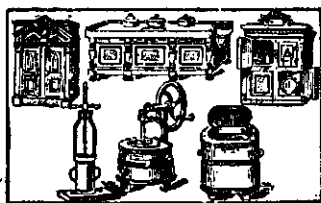
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106-69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevete și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători de carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută resinată. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheață afară.

☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐

In atențiunea celor-ce zidesc!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că reîntorcându-mă acasă după 8 ani de experiență câștigată în America, am deschis aici în loc, pe strada József főherceg nr. 1 (lângă „Victoria“)

un birou de arhitectură.

Primesc totfelul de construcțiuni în bransa arhitecturii, precum și transformări conform cerințelor moderne. La dorință servesc cu planuri și prospecte. La dorință merg și în provincie. — Cu deosebită stimă:

IOAN CLAITI

zidar diplomat

ARAD, strada József-főherceg nr. 1.

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

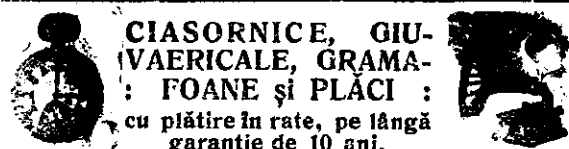
în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvacre, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. Se fac orice reparaturi de juvacre și ceasornice de aur, repede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios.

CIASORNICE, GIU-VAERICALE, GRAMA-FOANE și PLĂCI : cu plățire în rate, pe lângă garanție de 10 ani.

Cele mai ieftine din întreaga țară la

TOTH JÓZSEF,

orologier și chromometric

SZEDED, Dejonics-tér 11.

Mulțime de scrisori de recunoștință! Reparații cu garanție de 5 ani. Trimit catalog românesc gratuit și francat. Cele mai bune plăci românești de gramafon.

Cel mai frumos și cel mai ieftin cadou și suvenir este inelul cu litere alui Fischer, care se poate lărgi și strânge, cu literă după plac. — Prețul în bani gata: inel de argint, aurit 2 cor., inel de aur 14 carate 5 cor. și aur cu mărgăritare și pietri turchestan 7-50 cor. cu 3 brilante 38 cor. Porto și împachetarea 70 fil.

Cine dorește să cumpere

Reparaturi se fac solid și ieftine!

clavire bune, plane sau pianino, harmoniu de școală sau orgonă

să se adreseze cu încredere către

Salonul de clavire **F. A. KAUFFMANN** în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

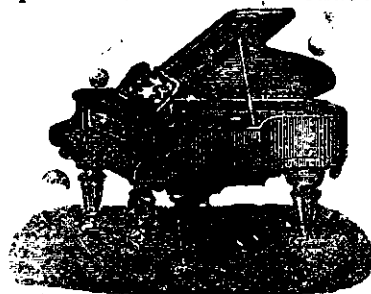
Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestată de artiști în broșură stau la dispoziție în orice timp.

Zeltter și Winkelmann! Fabrica de carte de clavire din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricanților de clavire din Viena. Posesorul mai multor medalii.

Frații Stiog! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri: s'au vândut 1500 instrumente!

GARANȚIE!

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție nearmestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Hotel „Central“ în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Scaldă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

Lippafüred cea mai excelentă baie sărată de conținut bogat de acid carbonic și fer lângă Radna-Lipova, în com. Timiș. Sezonul dela 1 Mai—15 Oct.

La încrucișarea căilor ferate Maria-Radna—Budapesta—Arad—Teiuș—Brașov și Timișoara, cu gara Maria-Radna, stațiunea finală a motorului Arad—podgorii. Depărțirea dela Budapesta 5 ore, dela Arad 1/2 oră, dela Timișoara 2 1/2 ore.

Cură de apă. Cele mai ieftine și mai bune băi de oțel și acid carbonic natural. Efect excelent contra reumei, podagrei, boalelor de nervi, la boale femeiești, mai cu seamă contra neproductivității de copii, contra boalelor de rinichi și vezică. — Comunicație de tramvai propriu cu cai între acest stabiliment și Lipova, la fiecare 25 minute. (De persoană 20 fil). Locuințe ieftine, mâncări excelente de casă. Situație admirabilă, aer bogat în oxigen, păduri mare, bine îngrijită, cu arbori mari și deși, locuri excelente pentru excursiuni. Mărgăritarul Ungariei-de-sud, plăcuta apă „Apollo“. Cu orice explicații și prospecte servește Direcțiunea băilor.

„Harem“

cea mai bună gumă

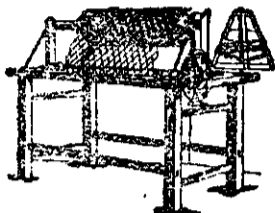
1 duzină 4 coroane.

In Arad de vânzare numai în drogheria

Török A. és Tsa

Andrássy-tér nr. 20.

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente

Hódmezővásárhely,
VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie anteprenori; domeniile, co-
munele, singuratici: singuri pot face să-
parea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pen-
tru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

Dacă stropești cu „FORHIN“

I - ai mai pu-
țină bătaie
de cap,

II - a lucru
mai puțin,

III - a cheltuială
mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este
MICTURA DE BORDÓ
adesea îmbunătățită. Se lipește
ușor chiar și de frunzele umede.
La ori-ce brumă poți se
stropești, nelăsând nici un
fel de sediment (drojdie).
Multime de scrisori de mul-
țămire și recunoștință.
Pregătim invenția drului Aschen-
brandt de Rézkenpor și Bordolpor.
Cere prospect gratuit și franco
dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEST, VI.,
VÁCZI-ÚT 93.

Premiat la expoziție cu medalle de aur.

H. PÁLLÁN succesor

Styaszní József

prima fabrică ardelenă de biliarde și împărle în
Kolozvár, David Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelilor.

La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noul și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Decorat cu medalie de aur la expoziția
agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,

succesorul lui Bálint Dicsics.

Atelier de trăsuri, șele și lustruire.

LUGOJ, strada Niță Popa

langă biserica gr.-orientală română.

Pregătește tofelul de trăsuri și căruțe,

precum și lucrări de dogărie și făurarie.

Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de instituttele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, ta-
rife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite
oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare
fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesați să se adreseze cu încredere la:

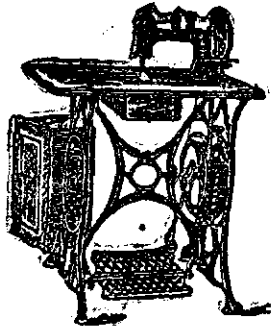
„Banca generală de asigurare“ DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE.
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TILMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.

Georg Barthelmie

mechanic

Braşov, Strada Porţii Nr. 41.
(Colţul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru maşini, de scris, socotit, dictat şi de cusut, apoi pentru aparate electrice şi fizice, lampe electrice de buzunar, gramafoane, plăci, ace, hârtie — de copiat şi diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la maşină. —

Să ne credeţi că este în interesul D-^{re}tră dacă comandaţi coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oţel-diamant, coase rele şi mol nu se găsesc între ele. Pentru trăinieta fiecărei bucăţi garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Preţul : 1 buc. 1'80 1'90 2.— 2'20 2'40 2'50 2'60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt”
Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Preţuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

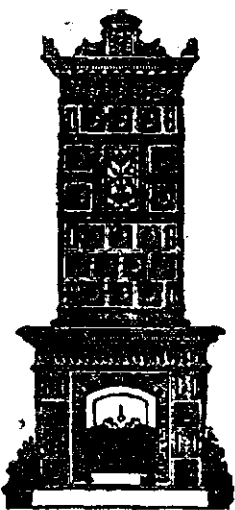
fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici şi până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup şi familie, se ştie că atelierul acesta în privinţa mărimii este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar şi pe timp ploios.

Cu desluşiri servesc.

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

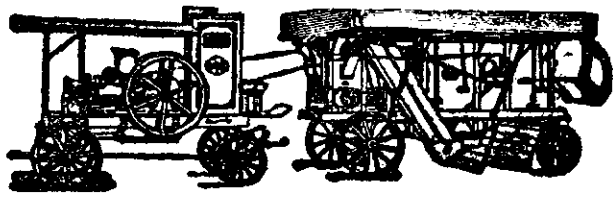
cupatoare cu căhăli

în toate colorile, precum şi încălzite în forma Meissner şi Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cupatoare de fier din căhăli albe şi vinete.

Primesc şi tot felul de reparaturi, ce se ţin de branşa mea. Comande primeşte şi dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

400 decoraţiuni şi 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Locomobile de benzin şi Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mişcătoare. Motoare de ulei brut şi gaz sugător

construieşte în cele mai bune condiţiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timişoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereţi gratis cataloage şi preţuri curente!

Se caută reprezentanţi solizi!

Peste 106.500 bucăţi funcţionează în toată lumea!

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune şi strict englezeşti, precum şi alte haine. Pune la dispoziţia stim. dame cele mai nouă şi clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execut în 12 ore. — Convingerea e siguranţa cea mai bună! — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

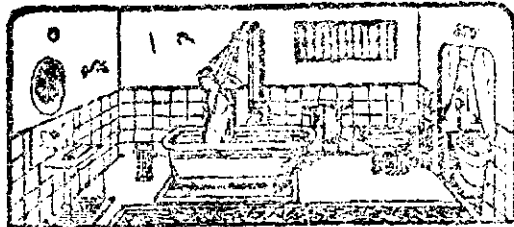
EDUARD LEXEN,

tinichigiu şi antepriază de instalaţiuni

Braşov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu şi galanterie la edificiile, precum coperişe, şi învelişuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheaţă, vase pentru spălat şi altele. Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, şi instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de toffelul dela 3 coroane în sus. — — Engrosiştilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conştiinţios. Preţuri moderate. Reparaţie promptă.

Să sprijinim industria locală!
Cel mai mare depozit de pălării din Făgăraș și împrejurime a lui
IOAN WELTHER MAESTRU de pălării
FĂGĂRAȘ, piața Ferencz József-tér 17.

Recomandă în atențiunea m. st. publice din loc și împrejurime depozitul său foarte bogat în pălării, de cea mai

bună calitate pentru femei, bărbați și copii, precum și pălăriile de model pentru femei după cea mai nouă modă din Paris, Viena și Budapesta, și șapei de sport pentru copii, pălării de sport dela 1 cor. 40 fl. în sus. Are în depozit străcurătoare de vin și rachiu. Căleatul cilindrelor se execută la moment. Primesc curățirea și văpsirea pălăriilor pe lângă prețurile cele mai favorabile.

PREȚURI IEFTINE!

„La manufactor“.

HAUPT DÁNIEL
FERĂRIE ȘI PRĂVĂLIE DE VOPSELE
FĂGĂRAȘ piața Ferencz-József 27

Mare magazin în totfelul de articlii de măsă, fierar și lăcătuș, fiere pentru zidiri și pentru mobile, cumpene zecimale pentru bucătărie și pentru prăvălii.

Vase pentru bucătărie de email „Sphinx“ veritabile, tacămuri de masă Solingen veritabile, linguri veritabile de Alpaca și ține de Berndorf, lampe și părți de lampe. Trăsuri pentru copii, frumoase și durabile, cu prețurile cele mai convenabile!

SERVICIU CONȘTIINȚIOS!

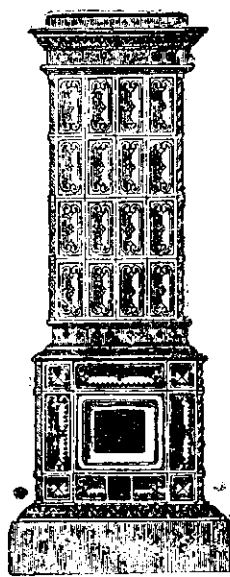
Jacării cu prețuri foarte scăzute.

Ciment port. și țigle de acrop. de Hrasov

Important pentru încălzire!

Becker Károly

Deva.

Oferă cele mai bune și mai cunoscute **cuptoare de olane** cari încălzesc repede, căminuri și vetre de fierț, cele mai noi și mai moderne atât în privința colorii cât și a stilului, dela cele mai simple până la cele mai elegante cu prețuri ieftine.

Orice reparări se execută grabnic.

Unde

se pot cumpăra cele mai bune și elegante **pioiere? numai**
la fabrica **Gustav Schmidt**, SIBIIU Piața-mare
de pioiere în palatul **Bodenkredit**

se pot afla noutățile cele mai moderne

En-tout-cas

și

pioiere

pentru **dame și bărbați**
în executare perfectă și estetică, de calitatea cea mai bună **cu prețurile cele mai ieftine.**

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - - pentru ferestre - - -

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

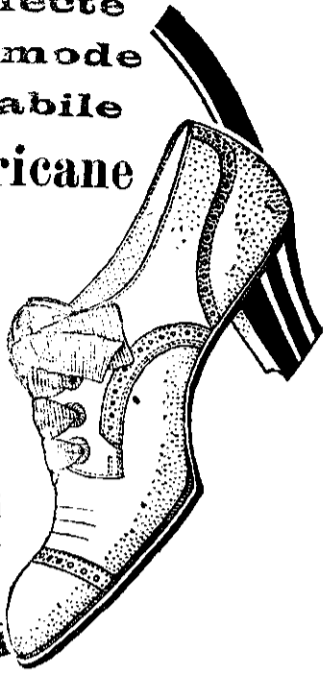
TELEFON 909.

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
hete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

nr. telefonului 604.

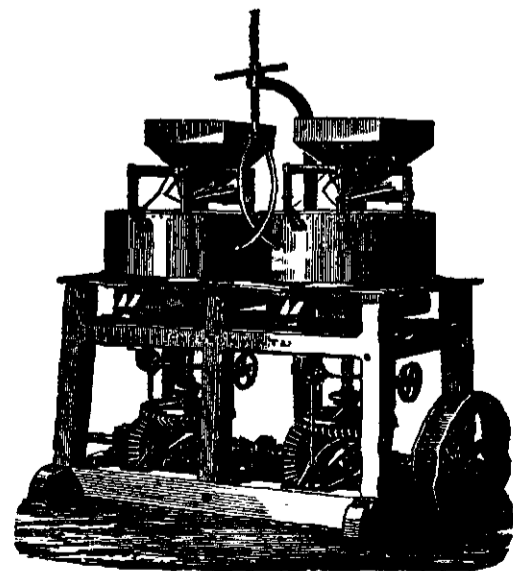
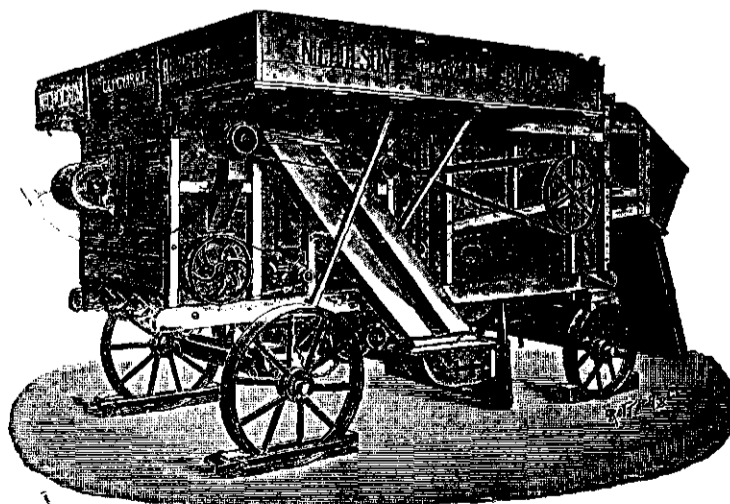
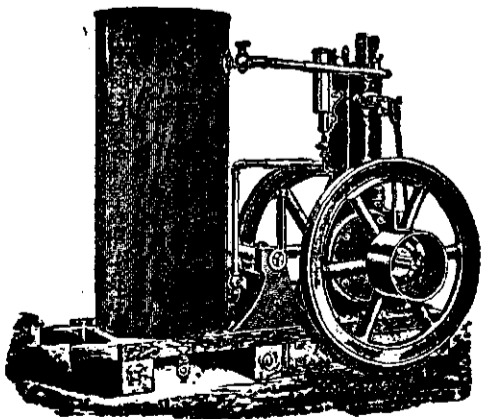
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă ro-
mânească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucurosi, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.
„Catalog trimitem gratuit“.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut din Ungaria-de-sud.

REINHOLD ZOLLER mecanic

Biserica-albă—Fehértemplom, str. Schiller (lângă „Burg“)

Fond. în anul 1830.

Telefon nr. 46.

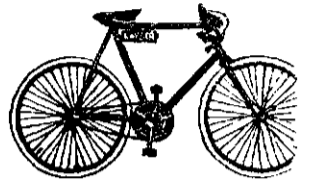
Premlat în Timișoara în anul 1891.

Recomandă marele său magazin de **mașini de cusut** pentru case precum și pentru ateliere; mașini de cusut speciale pentru blanări, mănșeri etc.

BICICLETE,

cele mai noi modele 1812. Helicuit-Premier. Kayser etc. **Garnituri pentru biciclete**, c'opoșele, lampe, cornete, ținător de săbii, pompe în totă mărimea, etc. etc.

„HIS MASTER'S VOICE”
TRADE MARK.

GRAMOFOANE;

Pathée cu marca „Engel” Automate statif.

PLĂCI

Pentru gramofone în orice limbă din Monarhie. Noutăți.

Pentru plătire în bani gata și în rate.

Cel mai bine aranjat atelier pentru reparaturi.
Garantă. Executare excelentă.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu stimă:

Reinhold Zoller,
mecanic.

Nr. telefonului 604.